

Ж у г ы л.

К О Д І М Ы Ж А?..

(Кто виноват?).

Віт торја драма.

1923 во.

Комі ыга лезан ін.
Сыктывдін, кар.

1: B: d: 2 II

Зыроблит № 215. Тираж 1000 экз г. Устьс. Тип. Обкома РКП

Ворсыгас:

Опонь Ёндрей—ар 55, југөм морг.

Таъъана—сылон гөтыр, ар 52, вiгö морöснас.

Öl-öксан— } ödjö пуѣ-скöрмө, сој пöла

Павел— надён ар 19, авја, вежора, зіль, рам зон,

Ката — чельад. ар 23. Зев вома, пінчады.

Ліза— ар 12.

Галалей—ар 35 мужік, гөрба. муҕер да најанг
сорҕитö вескодa: оз торја нөжјө, һи оз ödjö.

Морозов Григорій Демидович—жусом ущітель.

Ван-ё—ар 25 зон, јона јуё; Ќндрејлөн јортыс.

Попад-да — кыз, долыда олыг, кокны вежора.

Зыков Г. Г.—сылӧн пі, ар 40; озыр морт бур
(карса) паскӧма, зев кутӧда.

Анна—мусук Павеллөн.

Агњіја.

Ураджіє.

Медвоzza ворсѳм.

Крестанскѳй керка пышкѳс: вескыда—ѳзѳс посвоѳ, шуѓавыв—горнѳчаѳ. Вескыдладорын ѳшѳн. ѳшѳн возын пызан. Шуѓавыв пелѳсын пач; ѳеуна возынжык сумдалабѳч (шкап). Занавес востѳгѳн куѳѳмѳн пукалѳны пызан саѳын, соѳѳны. Регыд четчѳны: мам ѳдралѳ пызан вылыс, Павел пастасѳ. Ката чышѓана пукалѳ лабѳчын бокин, зумыштчѳмѳн.

I петкѳдчѳм.

Татѓана, Павел, Ката, Ызук.

Павел. Лок, мамѳ, кѳѳдыстѳ пуктам (картузасѳ).

Татѓана. Пыр, пыр... Лок-кѳѳ, Катѳрѳна, пызансѳ ѳдрышт да тастѳ-пансѳ мыскышт. Мыѳ-нѳ пукалан?

Ката. Кута-таѳ тѳжанлыс ѳулѳмнынѳ мыскыны.

Павел. Бѳрвылас, мамѳ, мыскалан. Оѳѳѳнжык колѳ каѳны му вылѳ, мед талун пѳновтчас. Ме-ѳнѳ ѳтнамѳн пѳта да пукта.

Татѓана. Мун пет, амбартѳ вогты да пудовѳнас лѳд... Катѳ, мун ѳѳбѳ кѳѳдыссѳ пуктѳѳ...

Павел. Мед Катѳыд шѳѳтчыштас. Вежон-на-ѳѳ сѳмын ѳ олѳ гортын. (ѳѳѳѳѳѳ Катѳлы). Ката, те мамыд вылѳ ен скѳрав (Востѳ амбар клуч, мѳѳѳѳѳѳ петны).

Лызун. Павел, ме щощ текöд муна.

Павел. Лок, лок, Лызук (петöны).

II петкöдчöм.

Таттана Катакöд.

Таттана. Мыј бара текöд, Катö, лоöма? Пыр мыј-кö зумыштчöмыд, пыр мыјкö оз тырмы ted? Kod выlö лачаөн-нö олан?.. Ме омöлик, батыд быдлун kod... Павел-öд, коңör, быдлаö оз тырмы...

Ката. Те ассыд Павелтö верман-кö ескö јенжажжö лептан-нын-да. Сöмын-öд јурбитыгыс оз ло. Менö дуг-дывтöг видан... Бөр муна карö; сені көт јöзын да го-пöв лöгыджык овны.

Тат. (Шога). Чöв, Катö, чöв, мыјла-нö те сijö кыв-јассö шуан, господöј јенмöј. Абу-öмöј-нö те менам аслам сölöм-дорыг торјалöм ныв... Абу-öмöј шог нi-нöм кертöгыд овны? Војдör-тај-нö велöдчигад каргыд вöлі воан-да быдтор керан, öнi-нö мыј лоi текöд?

Ката. (Скöра, важ-мозыс). Ег-на важөн лок гортад, почö i гөгга-пыдfi олыштны.

Тат. Воцца-моз-кö сузгöмөн олам вöлі, ферт ескö-да...

Ката. (Торкö). Ме-понда-öмöј та-выјöзсö void?

Тат. Kodi-нö тенö мыжалö, Ката? Павел-тај-нö абу-жö ескö мыжа-да, лун-лун пессö. Сы ужөн став-ным олам.

Ката. (Льока). Бара Павел!.. (Пырö Лызук).

III петкөдчөм.

Најо-жө-да Ызук.

Ызук. Мамө, кущом тујисөн ватө катөдам?

Тат. Павелыд востіс-нын амбартө? Петавны лоо отсыштны көјдыссө пуктыны.

Павел. (Ошинулын). Тпру-у-у, Карко... Мыј жоңан сені...

Ызук. (Петіг-моз). Міјан көјдысыд доддын-нын. Мешөксө ме куті, Павелыд кістіс...

(Петоны)

IV петкөдчөм.

Ката.

Ката. (Отнас). Ог вермы ме татөні овны! Ужавны щөктөны, вөчны гөд уж... Менө!.. Ка-ка-ка!.. Тырмас! Бөр Кардорө муна... (Повзыштө). Кущом уж діно ме сені кутчига? Важ уж вылө гетчыны—вој-вој лезны ас діно быдсама сікас јөзсө: томөс, пөрыгөс, рочјасөс, англычанајасөс, прантсузјасөс; јуны накөд гөрд віна, меліасны накөд... брр зывөка. (Кост). Ог вермы, ме чажта, сы вылө өні ледчыны. Куш думыштөмгыс зывөк бөстө. (Ышловзө). Вөчыштін-жө те мекөд, Ванечка: мырдөн нуін велөдчиг-кості Кардорө, ылөдін, еновтін өтнамөс төдтөм јөз піө... (Кост. Јурсө өшөдөма). Мөд

оури, мічажык сыыс. Сіјө менө јуөма өтi бабалы. Суй-
іс менө бабаыд ічөтiк гажа горңічаө, кокні да зывөк
ужөн кынөмпөт перјыны. Муртса мыні ме сетыс...
(Локыс ңимкода). Воқөстө сыыс мынтi-жө, муса другөј:
мөд пөдругатө вермі щөктыны аслам тужөд мунны!
Колін өтнадөн!.. (Кост. Четчө). Тані ме ог вермы овны.
Көт мыј, бөр муна. Кущөм тані олөм? Лун-лун ужав,
пессы, а бурсө ңинөм он адзыв. Бат-мам відчөны,
дае ңаң сојысөн ңимтөны... Муна! (Пырө Тагтана, амбар
кључ сујө сунлабiчө).

V петкөдчөм.

Кага да Тагтана.

Таг. (Бурөн). Кајыштлы мун, Кага, фежмагны
көзiгас. Талун Павеллы бара лоө аслыс көңы.

Кага. Батөйс-нө мыј?

Таг. Көн-пө сіјө. Гашкө бара-ңін сад-төм код
көнкө ветлөдлө-да.

Кага. Сад-төм кодавныд быдөнлы поңө.

Таг. Öтi бур кыв оз төр теныд... Ачым-көт ескө
муна да...

Кага. (Торкө). Ачыд i мун, фежмаг. Теныд-өд ков-
мас сојнытө, ме сытөг пөта.

Таг. (дөзмыштө). Теныд кевмысөм-дорыс ескө важ-
өн мунi-да, гортсө ог лыт коңны. Локтас ачыс да
метөг ставсө жождө леңас.

Кага. Вај верд мыјөнкө војдөр, сөгга вөлігтi уж
вылад ысты!

Тат. Jöзыс сойгөн-нө, мы, ен сой? Ыждадыштны-
гөд колө. (Ката пыркмунө. Мам аяо соян). Пок, сой.

Ката. (Пуксө пызан дорө, өңдө панасө. Четчөм-бөрас):
Доктү гортө шөйтныштны, шөйтчөм-пыдди, пуксылан
ин, он адыв. (Петиг-моз). Талунсан-жө косты сукар!
Муна тїян діныс. (Петө скөра).

VI петрөдчөм.

Таттана.

Тат. (Отнас). Зікөя вөжсөма. Вїт во ветліс Кардор-
ын да вунөдөма гөд уштө. Кыс-нө он вунөд! Карын-
-өд лөка кокны овны. Вігавлө-тај өтї озыр барін орд-
ын-пө челафсө візі. Серт сещөм кокныа олөм-бөрад
гөд уж дінад сөкыд кутчігны. (Шора.) Сетчө-жө олөм
самным ез ло мїян. Ачыс-кө ескө ез, јусы, ташкө
лөгыда-на олім. Квајтөд во-нын-өдсө јуө. Мыј і лоі?
Бытө керісны віна-дінас, јенсакажнөј лун код. Кык
вїз-нын дај мујас јуіс. Серт сесса Катапөн. Гөлөмыс
оз лепты ужавныд, скөралө, оз овсы гортын. Зев-нын
зіла мелја горнытны, да пырөпөвзөдчө пышјыны.
(Кост). Коравліс во квајтө сајын ас-сајас гөрба Пала-
леј, да батыс ез гет: гөла олөмсө да мїгтөмлунсө
сылыс ез лепты. Сы бөртї сесса мед бур друг гөрба
Палалејыс аслыс лоі. Пырп өтвылыс мунөны јуны.
(Ышловзө). Колөма-жө ескө гетны-да, серт карын-дор-
ыс сы-сајын сөкыджык лоі овны, да көт-інө лоі ас
гінвоңын. Мыј өні? Мунас кара-да шөгөы, төждыс
жпыр сы-вөсна. Ватө кїгтөм бөрын еща журалан.
(Пырө Агнїја).

VII петкөчөм.

Таттана да Агнѣја.

Агнѣја. Мы-нө, Таттана тötкa, Катерина сещöм скөр талун?

Тат. Скөр?—Ме ог тöd. Сылөн сещöм мода.

Агнѣја. Јуали-тај, мѣа мамыд гортад абу-да, сөмн мыжкө мургыштіс вомгорулас. Ез весіг сувтыштлы.

Тат. Му былö термасö да көнкө сїжөн ез сувтлы. Абу-öd сїжө мїжан зев варов, оз радејт унатö горнїтны.

Агнѣја. Мамыд пыр-на мам, век дорјан ассыд чель-адтö.

Тат. Ог тöd кыті сїжө тенид талун абу кажїтчöма. Мем-тај зев бур-а.

Агнѣја. Сїжө-тај і шуа, мѣа, мамјасыдлы пыр бурöс аслад чельадыд... (Пукö). Ме ескö могөн те ордöз-да. Көрт зыртö он сетлы?

Тат. Посвоз пельöсын сулалö, бост.

Агнѣја. Град көсја лептыны картупель-улö. Тї онö-на көсјöј пуктыгныд?

Тат. Картупель-нын пуктад? Вевјаланныд-жö!

Агнѣја. Көзajн-кофыс термасö. Ме көт ескö лун-мöd-кежлö нужöдчышті-на-да.

Тат. Idjыд көзгыліс-нын?

Агнѣја. Уна-ö-нө көзa мїжан? Заводїтлöмыс сөмн.

Тат. Мїжан ескö сымда-жö-да, жынјыс-на абу көз-öма-а. Воддöрсö егö слöјмöј, öнї сөгa Павел пыр-на нер-дінын ужаліс-дај.

Агњіја. Тіян ем-на, уна вывгыд бытто еща-а. Важонжык-од ті меd бур олысјас вöлінныd. Öні-тај мыјкө... Öлөксангаңыd-нө мыјкө воывлө оз јуөрыс?

Таѣ. Важон-нын ез воы. Војна вылас бoгтөмсö гіжліс, сeсга ез-на сы-бөрті... Gізімөd во-нын мун-öмыслы.

Агњіја. Сөрт-нын ем. Ме сіјö мунан воö петі ве-рөссајö да піöжлы-нын квајт арөс. Муніс-жö кытчөкө окотасö тешітны. Мунан лунјасас ме јуалі, міса кыт-чө-нө мунан, Öлөксан, да кыв віјіс: „Меным-пö қес-кыd тані, Агњіја. Лолөј-пö паскыджык да гажажык ін коргö, кыскö менö кытчөкө воқö. Мыј-пö тајö олөм-гыd; ныр вылад устөқ ужалан-ужалан, аслаd пыр нөмтор абу, муртса кынөмтö вердан“.

Таѣ. Öні-кө гортын, қығ öкмыс арөс-нын Öлөк-сан Невскöј-дырјі тырö.

Агњіја Ок, неуна ез вун! Талун ме öндрөјлы гөм геті: даcсізімур.

Таѣ. Мыјла-нө-нын гетан сылы?

Агњіја. Кыг-нө он гет, ледчөмөн корö-da. Kod јураыd-öd, кага-моз-жö, абутö оз веріт. Стөкан-вылө-пö чукорта.

Таѣ. (Төждыгөм-ног). Јона-нын kod?

Агњіја. Кок јылас оз öшјы... (Нөжјөнік четчө). Мун-ны лөö. Бoгтла-інö көрт зыртö оз-кө аслыныd ков.

Таѣ. Öні меным, Агњіја, нінөмөн мынтыгыныс, гөмыс абу. Павел мөдыг ужыштас көнкө. да сек.

Агњіја. Ка-ка-ка! даcсізімурыd-вөсна он-на, гашкө, пышјөј, гетад коркө.

Таѣ. Быт-од гет бoгтөма-кө, мыј керан... (Бoгтө амбар кључ). Лөö пызтор нуыштны Гемö Јогорлы. Төн-қі воқөсавлім, егö вевјалөј ізөdчіныс-da.

Агнѣја. Пыѣныд ем-на?

Татъ. (Ышловѣд). Өнѣ-тај сојам-на-а: воѣд бара јен да бур јөз.

Агнѣја. (Петѣг-моз). Тешкодъ, Татѣана, олөмыд, думыштан-да. Војдөр-өмөј тѣан ташөм олөмыд вөлі?.. Њаныд амбар тыр, вегѣг өѣөсыд оз пөдлаг; јажыд—улыс і косыс мыјда колө, начкан тор пыр ем. Кушөм зѣла заводѣтлѣнныд керкатө лептыны. Суѣдытөм ен төдлөј. Өнѣ?.. Быдторла јөзө пет, кевмыс. Војдөр-өмөј ескө ме-кодъ ordad локтѣд дассѣзімуртө уждыны? Став овмөсыд тѣан ісковтѣс вѣна-понда. Јуөм-вылад сөмын сетчы, велөдас дорын уѣлыны.

Татъ. Ог төд, кушөм јен грек суѣс мѣжанөс. (Кыкнанныс петөны. Њебыр-мыгѣ пырөны Өндрѣј да Вањө, ксөдөс).

VIII петкөдчөм.

Өндрѣј да Вањө.

Вањө. Здорово тѣанлы, крестанѣн пѣанлы!

Андрѣј. Лок, Вањө, пуксы.

Вањө. Пуксыны поѣд, оз-кө поѣ—колө. Ка-ка-ка! (Пукөс).

Андрѣј. (Шапкасө шыбытө лабѣчө. Локтө пызан дорө). Ө-ө, бара-нын жөрѣтөмаөс. Оз дугдывны горшсө тыр-төмыс. Асныс пыр норасөны: ѣањ-пө абу, ез-пө кут тырмыны во вужны; сыыс менө мыждөны. (Пукөс). Татө!.. Татө!.. Көнөс тѣр.. Татө!.. Катө!.. Пашө!..

(Сувтö) Татö!.. Пышјід меыг, мед оз ков вердны?
(Бостö пызан вылыг тасті. Кöсјö шыбытны). Ставсö пызја!

Вањö. (Ускöдчö мырффыны тасті). Ен шыбыт, Öндрей
дад. Тастіыд абу мыжа. Сіјö ас местаас ачыс колантор.
(Мырфдö тастісö, пуктö пызан вылö).

Андрей. Мед оз řебгыны меыг, пеж горшјас!

Вањö. Најö řебгöмыг тастіыд мыжа, алі мыј?

Андрей. Мыј-нö, ме мыжа?.. Леј! (Бара кöсјö бостны).
Ставыс аслам лöсöдöм тор!.. (Вањö оз сет тасті). Ставыс
ас пöгöн лöсöдöма!.. Ставыс аслам!.. Кык му јуі,—
—аслам!.. Віјјасöс јуі,—аслам!.. Мöскöс јуі,—аслам!

Вањö. Њекод оз шу „абу аслад“.

Андрей. Оз шу...

Вањö. Öндрей дад, сöмыд тенад нöтi абу?

Андрей. Тенад ем?

Вањö. Ем-кö тенгыд ог јуас..

Андрей. Аттö, кызі ескö суřдны зев уна сöм,
мед зев дыр тырмас? Ічöтiканад мiјанлы ѳнöм, он і
тöдлы, бырö.

Вањö. (Гусöнiкöн). Вај пiтö јуам, Пашöтö!

Андрей. (Скöрмö). Мы-ыј? Ен колöкö зев серав
менö-а! Кöт ветымын квајтöд арöс тырта, заводiта-кö
пыркöда-на тенö. (Сувтö). Те јöј-тујö менö пуктан, а?

Вањö. Чöвлы, чöвлы, мыј пуřын. Пукгы! Ме ог
серав, збылыг горнiта... Пукгы! (Пуксöдö. Гусöн-моз).
Мем öтi морт віставліс: кодкö-кö-пö кер лејiгöн кулö,
лыбö дојмас добöлкі,—казна бат-мамыслы сöм сетö.

Андрей. (Сулалö, віçдöдö вескыда Вањöлы гiнмас). Но!..

Вањö. Те кывзы. Сетö-пö сöм... Тенад пiыд, шуам,
кiсö дојдiс кер dинын, чегтöçiс лоi. Те гiжан кабала:
„сiç-пö і сiç, ачым пöрыг-нын, вöлі öтi ужалыг дај

сijö dojmic“. Казнасан теd гөм ыстасны. Оз ічөтiка, зев уна... Гөгөрвоін?

Андрей Он ылөдлы?

Ваң-ө. Ог-жө ылөдлы. Го Крiстос, збылыг вiстала.

Андрей. Збылыг вiсталан?! Меным?! Те?! Мыж-пыддi те менө пуктан, а? Ме—бағ, богта да ассым пiос кута Һемө воштыны, а? Те сещөмөн менө чајтан?!

Ваң-ө. О-о-о!.. Мыјкө-тај шуан... Менам-кө ескө чельафыд вөліны, көт дас, ставнысө четвeрт вiнаыг вузалі, медтыкө бостыгјасыс петісны.

Андрей. Сijö те, а тајө ме. Те корыг, ме...

Ваң-ө. Те-інө сетыг... Мыј сещөма чельаф дорыд сулалан? Бурөс көсјан налыг бостны? Ок, ачыд-кө ужавнытө он кут вермыны, щыглы-һин лоө кувны. Богт Јовө Мiкулөс: мыјөн-тај кiыс қөрны кутіс, өдјө пiыс-вылө норагны мөдіс. Сijö-өмөј ескө ез лөгөдлы пiыслы ембуртө?.. Јогор Степан гозја-вылө ыстыга. Кор ужалысны өінғыныс бі петтөз, пiыс өтвыв оліс, өні пышјіс. Пөрыг јөзыдлы көт караул горзы: ужавны-һи, вердны агнысө оз вермыны. Вiставлыны-кө сещөмјастө, помыс оз во, сещөм уна.

Андрей Һінөм ен вiстав, ог кывзы.

Ваң-ө. Он-кө олас. (Сувтө). Мем сесга тан Һемтор вөчны. Мунны лоө.

Андрей. (Шпыһмунө). Те збыль мөвпалін сіз вөчны?

Ваң-ө. Мөдіс: збыль да збыль. (Көсјө петны).

Андрей. Онө-һин мунны көсјы?

Ваң-ө. Көсја. Һемтор сесга те-бердын бергавны мем. Муна.

Андрей. Ештан-на. Мунам өтлаын, кабакө!

Ваң-ө. Һінөмла кабакас. Гөмтөгыд сен стөканнад оз мытчыны.

Андрей. Пуксыв, мига... он-кө көсҗы лөгөдны менө.

Ванё. (Пукё). Пукі.

Андрей. Те збылыг шуан?

Ванё. Mödic долны...

Андрей. Кыз-нө сіҗө вөчан?.. Но-кө, кыз вөчан?..

Ванё. Көсҗыг-тыкө-а, вөчныд вөчам... Medaga Павелыдкөд щөщ кер лезны. Мунам да заводітчам. Коркө некоркө, бласлө Крістосөн пөрөда ме пусө сы вылө. Сесга дугда ужавны. Оз-кө кутны лезны, вігөмө ускөдча. Ғерт ме таҗө прөста ог вөч, жың гөмсө меным.

Андрей. Гөлөмыд мыҗ кутас вөчны, сіҗө ен мөвпав?

Ванё. Кодыскө өтыс. Гөлөм-вылад-кө пондам віҗөдны, нінөм-вылө лоө гажөдчыныд.

Андрей. Оз-ө поз кызкө мөд-ногөн, мөдлаыг сузөдны гөмсө?.. Ок, олөм! Таҗі-өмөҗ ме овлі? Талун кымынлаө лоі пыравны уждысны: кодлыг куҗімур коран, кодлыг сіҗімур да дасҗімур; да-өд јешщө кевмыгөмөн. Меным кевмыгөмөн корны куҗімур!.. Воҗдөр вөлі ас дінө быдөн котөртөны, јенмогысөн короны гөмтө... Быдөн ылыгаң шапкасө пөртчөмөн здоровајтчылісны. Оні... сувтөмөн віҗөдөны да гералөны ме вылө.

Ванё. Меным воҗдөртө копрасөны-жө вөлі.

Андрей. Теныд, ка-ка-ка! Корыслы!..

Ванё. Мыҗнө-на, збыл. Ічөтдырҗі ыҗыдлун вежонө поп ветлігөн бостан өбразтө новлөдлыны, да быд паныдагы теныд бостлас шапкасө, пернапасасас-і. Шуан корыс. Абу-на: кык пудовна су быд во көза, пөрыс мамөс верда. Текөд-кө паныдага, шапкасө ог-на і пөртчы. Мун даҗ шу сесга корысөн... Ен вунөд мыҗ көсҗін пыдкөд вөчны.

Өндрей. (Мөвпалө, сөзгә): Ог лыгт.

Ваһ.ө. Көч сөлөм, он лыгт... Сөмыд мыјда лоӧ!

Андрей. Кор-на јешщө сјјө лоӧ. Вермам сетчөт кувны.

Ваһ.ө. Те ен кув. Сіңтө ме вөчны вөча, а мын-тыгныс һекөд оз ло.

Андрей. Меным өні колө јуыштны.

Ваһ.ө. Өні кejas бара мөвпалам кытыг суңөдны.
(Сјјө кывјассө шуігөн пырө гөрба Палалей).

Андрей. (Повзөмөн). Лаңт, кодкө локтіс.

IX петкөдчөм.

Најө-жө да Палалей.

Палалей. Оланныд-выланныд!.. Гулајтанныд кык друг?

Ваһ.ө. Гулајтам.

Палалей. Сің, сің...

Андрей. Лок щөщ гулајтам мјјанкөд!

Палалей. Ог-һін. дөзмі.

Андрей. Регыдөн те дөзмін, јортө. Төлыг-кынңи ен і гажөдчы мекөд.

Палалей. (Лөкыг өінмыс југһитлө: шпыһмунө). Тырмас!

Андрей. Ме-тај-нө со квајтөд во-һін дугдывтөг гажөдча.

Палалей. Тенад ужалыгсө быдтөма, мыј һе гаж-өдчыны.

Ваһ.ө. Ферт-жө.

Андрей. Уждыв сөмтө, Палалей.

Палаләј. Кыты? Кущом гом менам ем?

Вањо. Тенад ескө ем-да.

Андрей. Уждыв мыжкө-мында. Регыд бөр сета.

Палаләј. Лөсөдөма-тај менам тіјанлы.

Андрей. Аттө... Кы-ы...

Вањо. Омөл уж...

Андрей. (Мөвпалө, сөгга пызанө кучкө). Керкаөс вуз-ала, бост!

Палаләј. Kodі? Ме?

Андрей. (Герөгтө). Вањо-өд тон оз, дерт те.

Палаләј. Вьлтө?.. Ыщ вылын-нын-да.

Вањо. Косавныд верман, мајбыр.

Палаләј. Ме ог төд. Ынөм меным керканаһ вөч-ныс-да. Уна-ө коран?

Андрей. Кујим го, да четвѳрт вѳна өтвылыг јуны.

Палаләј. Уна-тај көсјан. Куш стыныд вьлө! Олан керкаөд воштыны сѳјөс уна тор-на ковмас.

Андрей. Уна кажѳтчѳс?.. Абу-кө уна-а... Кык соыг-ѳнө сета.

Палаләј (Кызөгтө). К-кы!.. Бост көкјамысдасөс.

Андрей. Ен сөр.

Палаләј. Сыыг уна ог сет. Вѳж төдса-куѳа кык четвѳрт вѳна содта сы дѳнө.

Андрей. Ог... Ынөм вьлө ог...

Палаләј. Он-кө олас. Ме-тај ог кор, ачыд вөзјан.

Андрей. Но, зонмө... Вањо, те-нө мыј шуан?

Вањо. Ме керкајастө ег вузавлывлы да ог төд.

Андрей. Но-о!.. (Сувтө). Вај кѳтө! Го вѳтымыны!

Палаләј. Көкјамысдасыг колөкө боста. Сыыг уна ог сет, оз сулав.

Андрей. Ачыд сөгга төдан... Гөмыд, шуан, уждыв-ныд абу?

Палаләј. Абу.

Ваңё. Был керкаыд-öd со ветымыныд сулалё-жё,
Папаләј?

Палаләј. Сулалё-кё, бост!

Ваңё. Бөлі-кё мыж-вылө бостнысё, ферт бості.

Андрей. Но, соёс-інё.

Палаләј. Шуёма: ог! Грөш ог содты!

Ваңё. Öндрей даф, ме-ногөн-кё керка вылад көк-
жамысдасгыд уна некод оз сет.

Андрей. Кыз оз сет? Мыјла?

Ваңё. Сыыг уна оз сулав.

Андрей. Мыж-нө те көкжамысдасгыс шуан сетны?

Ваңё. Пофё.

Андрей. Сіз-кё, көкжамысдасыг... да ведра вина.

Ваңё. Быд ыжыджык тор вузалігөн да бостігөн
женлы колё јурбітны.

Андрей. Сытөг, ферт, оз поф. „Бласлө Крістос“.
(Јурбітөны, сөгга Палаләј да Öндрей кіасёны). Вајё вінасё
өні-жө јуамё. Ваңё, мун котөртлы вінаысла!

Палаләј. Талун став сөмтө ог вермы сетны, абу
сөрыс; аскі ваја. Налө өні віна-выланыд сөмын.
(Перјө портмаңет, сөтө сөм, сөгга бостө шапкасё).

Андрей. Ачыл-өмөј он ју?

Палаләј. Ме ог.

Андрей. Сытөг оз поф. Вузёс бостігөн өтлаын
јулёны.

Ваңё. (Гүсөн Öндрейлы). Мед оз-кё, мед. Міјанлы
буржык, унжык гурас.

Андрей. Абу бур. Немыгаң-нын мунө мода јуны
гырыс тор нөбігөн-вузалігөн.

Палаләј. Јуёны, мед нөбігөн вузалыс былө лок
он кут. Ме ог лок-куза-лі мыж-лі, сіз оз ков јунысё.

(Шапкаасо). Аскиан, Ондrej, керкато кыскавы кута.
(Пето).

X петкөдчөм.

Ванё да Ондrej.

Ванё. (Кижассо ыртө воча). Лёгыд! (Герало).

Андrej. Мунам лок.

Ванё. Ме ordö vaj gömtö. Тенгыд јешцö бабаыд
адзас да мырфас.

Андrej Мырффыны?.. Мед вјдлас.

Ванё. (Најана). Мыј ескö керан?.. Кыјöдас тенö,
нещыштас гусöникöн дај пышјас. Мыј сукöд вöчан?

Андrej. Но, на-інö... (Пырö ödjö Таттана, вјдöдлö гөгөр,
кокныа лолыштö).

XI петкөдчөм.

Најö-жö да Таттана.

Тат. Кытчö-нын, Ондrej? Öтi здук гортын он
пукышт...

Андrej. А-а, вöлыгтi воін?! (Адзö амбар клуч кiоыс).
Мыј бара амбаргыс гусалiн?

Тат. (Пуктö клучсö залавкаас). Јöј-кö те, Öнö-а.
Мыј-нö-нын мiјан амбарыг гусалан, куш стенсö-кö
он ну?

Андрей. Гурё-на. (Пукё). Вай гојны ödjö!.. Чөвт јаја шыд!

Тат. Кытыг-нө јаја шыдыс? Јөвва шыд ем, гој.

Андрей. Меным јај вай!

Тат. Кыг-нө ме богта. Вай јајсö да пуа.

Андрей. Еща-на тіјанлы вајавлөма! Агныд жөр-ітанныд, пеж горшјас! Менө онө вердөј.

Тат. Лаңт, Кріста рафі, лаңт!

Андрей. Kodі? Ме лаңта?!. Мер!. (Ерыштчө). Кучка да мед пасмунан сетчө! (Таттана відчыгө). Е-е, кывтө куртчин... На теныд! (Кучкө Таттаналы морөсас).

Тат. (Кутчигө морөсас, пукё пач вом дорө улөс вылө да кызö-кашкө).

Ванё. Тајөјаслөн-тај ког лыбі, лоö пышјыны. Мыјкө јешщö неладнө лоас-да свідітельö суран... (Ödjö петö).

Андрей. (Мунө пызан дорө). Тупкан вомтö!.. Он кут піңасны!.. (Бөгтö шапка, көсјө мунны. Пырö Павел, кіас мешöк).

XII петкөдчөм.

Öндрей, Таттана да Павел.

Павел. Көјдысыд ез тырмы. Көні-нө мамөыс?.. Бат?.. (Адö Таттанаөс, мунө сы дінö). Мыј-нө, мамө, лоін?.. Ез-жө-өд батөыд кучкы?..

Тат. (Жугыла вігөдлө Павел вылө). Ез... Морөсөј бара вісмјс.

Андрей. (Льока). Мыј көт кучкі?!. Мыј бостан мен-сым?!. Павел, кајам көңныд!

Павел. Енлы, батё, көјдыссё пуктам-да.

Андрей. Вањо?.. Мунлі-өмөј-нын Вањоыс?.. Кор-
лыны колё, (Шапкааёо, петё).

Тат. (Бөрдё).

Павел. (Меліја). Ен бөрд, мамё, бурдан. Көзас-да
бара пелшөр дінад нула. (Шога). Бөрдөмнад-өд оз
көкнөд, олөмсё колё вежны.

З а н а в е с .

Möd vorcöm.

Луд выв. Гөгöрыс пуяс. Вескыдладорын воын кык-кујим
мыр. Занавес воссигөн пыдын кымыңон кујлө Павел, лыфдө нига.
Недыр-мыгті шуғавывсаң пырө Анна.

I петкөдчөм.

Павел да Анна.

Анна. (Бытто повто). Павел!.. Мыј-нө тані керан?

Павел. (Черөбтө). Ме?.. Нинөм ог. Со-тај кујла...
(Пукө). Те-нө, быттоко, кодарө піскөдчан?

Анна. Ме? (Гөрдөдө). Ме ачым ог төд кытчө муна.
Со-тај татчө воі-а (Јаңима серөгтө).

Павел. Сіз-инө...

Анна. Шојтчышта те діннын. (Пукө Павел дінө).
Мыј-нө, пөліннө, те тані өтнадөн вөчан?

Павел. Нинөм, міса, ог... Нөјті-нөјті му вылын
корөг, сөгга дөзмі дај локті татчө гож саяс туплас-
ыштны.

Анна. Вөскресеннаас ужалан?

Павел. Мыј-нө керан, Аннуш. Лоө ужавны, көз-
аным горміс-да. Ферт ескө абу лөсөд-да...

Анна. (Серам-пыр). Öні сіктын серамыд мыј вөлі!..
Јагывса Ваңө зев код. Мамыслыг чышјансө гудалөма

da juöma. Мамыс страгт јона бөрдө, корө чышјансө:
 „Өтi-пө-һи-и вөли шоныджык чышјаныс da сijö јуи-
 төкаритiн“. Вањө пукалө да сөмын пiнсө жерјөдлө.
 (Гералө). Мамыс пыр корө, тракөдны быдөн кутiс пiтө
 пельпомјасөдыс. Вањөыд дөзмiс-лi, мыј-лi, четчiс-да
 котөртны. Котөртныд оз вермы, да кыз-тај грымһит-
 час угө! Сегга бауөн еща бок-ног, пон-моз мурзиг-
 тырјi, mödic кысгыны! (Јона гералө). Сен мiјан герамыд,
 кочкавтөз зiк гералiм.

Павел. (Сijö вiсталиг-костi пукалө жугыла). Мыјла
 сiзсө вөчанныд... гераланныд, кор бөрдны колө?
 (Ышловзө). Ок, Аннуш, јөз шог-вылө һекор оз ков
 геравны. Зев-өд секi налы гөкыд: герамыд гөлөмнысө
 кырыштө. Мi сещөмөг: јөз шогөз мiјанлы веккоф;
 медтыкө асланым һекущөм шог ез вөв.

Анна. Зев тешкоф вөли-да. Медга тешкоф Вањө-
 лөн баунас кысгөмыс.

Павел. Те ескө секi думыштiн. „ме-кө-нө талөн
 мамыс“. Сек ескө герамыд ез пет.

Анна. Гашкө сiзi, ме ог төд... Мыјкө-тај јөзыс
 гералөны да ме на вылө вiзөдөмөн щөщ. (Ышловзө).

Павел. Јөз вылө һинөм вiзөдны. Ас вежөрөн колө
 овны. (Вель жыд кост, кыкнаныс жугылтчөны).

Анна. Тајө-нө те мыј лыдфан?

Павел. (Лысталө). Ыга...

Анна. Адза һига; мыј-жылыс сетчө гiжөма?

Павел. Стiкотворењөјас, поет Колтсовлөн. Уна
 тор-жылыс ем: кызi гөрөны-көзөны, кызi вундөны, кызi
 һаһыд воө. „Выше пояса-пө рожь зернистая, дрем-
 лет колосом почти до земли“.

Анна. Он, буракө, те зев ыжыда пуктив һигатө?

Павел. Шу, ог бостлы. Он-өд ешты, пыр кущөмкө

уж талалө. Коркө-нын шочініка-шочініка саммыштла
лыдыны.

Анна. Сещөма-кө колө велөдчөмыс, мыла он мун
ыжыд школаө? Сіјө бурыд-тај, мајбыр, ем.

Павел. Ыжыд вокөј—Олөксанөј-кө ескө гортын
вөлі, гашкө мыкө артміс. Öні кыс? Öтi-кө: гортын
ужалыгыс абу, мөд-кө велөдчыны колө уна өм. Кыс
сіјө мi-воклы?.. Лөө тајi велөдчыны: кытi ачым, кытi
ущітөлкөд өтвылыс. (Нымкода). Пушмыла-кө коркө, муна
i школаө!

Анна. Том-дырјыд-кө он велөдчы, пөрыгладорыд
дышөдас-нын. Гор лөө.

Павел. Велөдчыны некор абу гор. Оліг-
чөж мыкө да мыкө пыр лөө велөдны; сытөг нинөм
оз артмы. (Кост). Төдан кушөм кад ме, Анна, радејта?..
Мед ескө төлыса вој; мед төлыгыс кыз гудыр орјасөм
дора кымөрјас сажө чебсагө, мед сесга зев вескыд,
мiча ныв пујас сулалөны. На боктi, лөп пөвсјасті
ічөтiк шор візувтө: ыльчө, ыльчө. Мед кокнiдiк төвру
петавлө да лыс лапјас вөрөдө. Сесга мед кайјас
сылөны. Кушөм ескө секі лөгыд! Шорыс да пујасыс
бытө ас костаныс вашкөдчөны, ошкөны мувывса
олөмсө.

Анна. Ныгаад сізі гіжөма?

Павел. Тајөын абу.

Анна. Тајөс те лөгыда-нын кужан лыдыныд?

Павел. Уна гор-нын вічөдтөг кужа віставны.
Кывзан-кө, вістала.

Анна. Вістав!

Павел. (Сувтө. Шујга кiас бөстө ныга, декламірујтө Колт-
совлыс „Песня косаря“. Анна кор-гурө торкө сіјөс; мөдыс пыд-

дi оз лукты торкөмсө, воэо нуөдө). Шылыда-өд гижөма!..
Менам-кө ынөм ылө таэ оз артмы.

Анна. (Шпунмунө). Векыда-кө шуны ме ынөм ег
гөгөрво. Зев-таэ мукөд инжастыс кинад шенагін да
гөра шуалін-а...

Павел. Ок те!.. Таэ өтi ыщкыг-жылыг. Сijө ра-
фејтлөма нылөс, көсјөма вайны ас-сајас. Нылыдлөн
батыс абу сетөма нывтө ыщкыг-сајад гөллун-вөснаыс...
Ыщкыгд сесга мунөма бокө, ылі муө, гөм нажөвіт-
ны... „Ваја-пө“, шуө: „зарнытыра мешөк, шыбіта бат
нырулас дај шуа: „На ted! Öнi сет ме-сајө нывтө!“

Анна. Со-өд... (Јурсө леэө). Ескө... сiэ-кө... Павел...
(Јандыгө).

Павел. Мыј лаңтін, вістав!

Анна. Ынөм-нын... Ог вістав... Серавны кутан.

Павел (Шенэомөн). Ме?.. Коркө-нө немөн мортөс
серавлі ег?.. Кывлін ен?

Анна. Ен ескө-да... Ме ог лыгт.

Павел. (Пукө дінас; меліа). Вістав, мыј сещөмыс?..

Анна. (Јур копыртөма, нагруныкө тiлө). Те ескө, міга,
батө-кө менө ез кут сетны те-сајө, ыщкыг-мозыс
вөчін ен?

Павел. (Серөгтө). Ме ег-на сы-жылыг мөвпавлы.

Анна. (Јаңим-пырыс серөгтө). Со-өд те куцөм: он
вөсiг мөвпав ме-жылыг. А ме грездөаң локта, корга
тенө.

Павел. Мыј сы-понда. Öнi көнкө аслыд шуан:
ез-пө ков локны. (Кост).

Анна. (Важ-моз). Сiэ-кө он-нын рафејт менө?

Павел. (Меліа). Кыэ-нө тенө рафејттөгыс?

Анна. Рафејтан?!

Павел. Кыэ-нө, міга, тенө он рафејт...

Анна. Шу, радејта...

Павел. Радејта, Аннуш, радејта!.. (Кылö ғылөм Морозовлөн: „Быстры как волны“).

Анна. (Бөлістө вескыда җинмас вѣздө Павеллы). Ме тенö, Павел, кушöма радејта!.. думышта те-јылыг, да сешöм лөсүд да долыд лоö гөлөм вылын. Ставсö җик вунөдлан!.. Јөзис-вилö вѣздөдлан да ставыс бытөб зев долыда олөны... (Пырö ыліг-тырјі Морозов, бура гажа).

И петкөдчөм.

Павел, Анна, Морозов.

Павел. Менам җинвоз востыгөј, велөдыгөј, лөктө!.. (Сувтö. Киасöны).

Анна. Тајö велөдыг, југөм мортыс?

Морозов. Југөм морт шуан, ка-ка-ка! Југөм морт!.. (Кост. Шога). да, југөм морт. Збыль те шуан, ныланөј!.. Öнi ме җикөз јуеі; школаөс еновті. (Кост). Инспектор вескө, буракө, воҗык-нын вөтлөма-да.

Павел. Мыјла те јуан, Грігореј җемідовіч?..

Морозов. Мыјла јуа?.. Ок!.. (Морөсас кучкалө). Öт-намон, җик өтнамон колі ме. Гөгөрвоанныд, өтнамон! Вөвлі өті асморт—мамөј, дај сіјө кувсөма... Кылан-ныд, кувсөма... Сіјө өтнасон вөлі менам олан гажөј, өтнас палөдліс менгым җір курыд шогөс... (Лөнҗыка). Ме быд төлыг ыстылі сылы сөм, вiт шажтөн. Аслым көт кујимур сөм оз кол, а сылы ыста... Воас вөлі сысан јуөрыд, да ог төд мыј лолө мекөд!.. (Кост. Ғылө: „Ах-ты, доля, моя долюшка, доля бедняка“... Павел да Анна

сулалёны, чујмёмаёс-һисё жугыльмёмаёс). Мамёј-кынзі кор-
кё важён-важён вёлі менам мусук. Верст ёкмыс со
сы-дінёз лоё... Школаын велёдчигён төдмағлім. Јан-
салём-бёрын лун і вој пыр вёлі сы-јылыс мёвпала
јуёрјас быд лун вёлі мёдёда. Сіјё мем щёкыда-жё
гіжліс.. Ок, јона рађејтім мёда-мёднымёс!.. (Анналы).
Те, ныланёј, рађејтлін ен кодёскё?

Анна. (Гөрдөдө). Ме... ег... Ме ог төд... (Јанзіма
візёдлө Павел-вылө. Павел шпынмунө).

Морозов. Он-на-інө төд рађејтёмсё. Рађејтёмыд
војтё уңны оз леэ, колмёдө морттө. Рађејтём-куча
віан ассыд мед бур јорттө, агтө віан!.. Рађејтём
вермё щёктыны тупласны сарёс һајт піјын, гёлінік
ныв возын. Рађејтём мед озыр мортыслы вермас
ёшөдны коран мешёк. Мед омёл, мед гөл вошөм
мортлы рађејтём вермё сетны гажа, долыд олөм!..

Павел. Кылан, Аннуш?

Анна. Кыла ферт.

Морозов. Аннуш тенад һимыд?.. Менамлөн Аңута-
жё вёвлі. Бөгта карточкасё сылыс да кымынкё пөлөс
міча һимён чукёста: „Һурочка, Һута... Аңуш... мусаёј
мена, дона нылөј!..“ Сіјё бытёб ловја, меліа-меліа
візөдө ме вылө... (Перјё җептыс карточка). Со-өд кушөм
(Візөдөны). Пыр морёс җептын новлөдла. Кёсјё вёлі
локны венічајтчыны, гіжө: „мөвпышта-пө сы-јылыс,
да став асгөгөрсә пеж олөмыс гінвозыс вошлө“... Ме
відчыгј сіјөс, ставсё лөгөді... сөмын веҗеч улө сувтны...
друг јуёр воіс пөдругаһаныс... Аңутаёс кутөмаёс, тур-
маё пукёөдөмаёс: том јөзөс чукөртлывлөма велөдны
гөл јөз-дор сулавны. Аңута абу вермёма сещөм јан-
зімлунсё да сёкыд олөмсё турмаын терпітны... жаг-
өдчөма. (Гора). Сы бёрын ог төд мыј мекөд лолі: јур-

өй Һинөм ез ужав, сөмын шөјтї өтарө-мөдарө. Паньд
 вескалыҗас вөлі јуаласны: „кытчө-пө мөдөдчин, Гри-
 гореј Фемидович?“—ме сөмын зев мигтөма виҗөдла на
 былө, Һинөм ог шу... Сесса вина-былө гетчі, Һон төлыҗ
 ег палавлы. Ег ескө-Һин і чajt палавлиҗ-да, мамөј
 воис да гетіс сөлөм... Өні сїјө ез ло. Колі ме өтнамөн
 татчө... (Люка). Сетыҗаҗ ме став јөзсө, став законјас-
 сө, тајө мусө куті мустөмтны!.. Ок, ме-кө вөлі сар,
 Иван Грознөј-моз став јөзсө щөкті виавны!.. Вөлі-кө
 ме Наполеон, став мусө кыщовті да соті, ловја-лов ег
 кол!.. (Кост). Ме—ыҗыд сөлөма морт: тајө олөмыс
 мем оз тырмы, колө унжык уж. Тані менгым виҗав-
 лөмөс серамыв лептөны гөгөрвотөмнысла... Мед! ме
 пышја ташөм сөд вөр шөрыҗ; велөдча горнїтны сещ-
 өма, мед кыв шуа,—да ставыс ме-бөргө вөтчасны.
 (Павел сїјө кывјассө шуїгөн ышловчө. Кост). Ок, ок, ок...
 Вөјдөр-өмөј ме ег овлы бура?! Шуднас-өд вөлі тыр-
 өма!.. да јөз, вокјас-пыҗҗі кодјасөс ме лыҗҗылі,
 Һещыштїсны Һем жалїттөг, локыҗ сїјө шудсө. Һещ-
 ыштїсны җікөҗ, гетлытөм-былө. Өні ме пөдны куті
 олөмас... җікөҗ пөда!..

Анна. (Најана). Вина пїад регыҗжык пөдан.

Морозов. (Сөлөмҗаҗыс). Вина пїө?! Мед-но... Он-
 -өд пөд сетчө. Регыҗ Һинөм-былө лөө бостны винасө,
 ставыс бырө... Вылын паскөмөј оз кол... Бырө җік
 ставыс, ачым кола...

Анна. Гурө-на... Гусыштан кодлыскө да, бара-на
 лун-мөдтө тырмас.

Морозов. (Шуҗ). Гусавны?! Ме?! Регыҗжык кїөс
 орөда... Павел, ме-нө гусавны кута, а?

Павел. Тајө-өд оз сөлөмҗаҗыс шу, сїҗі... гөгөрво-
 төмысла.

Анна. Ме ескö ог töd гугалан он-да...

Морозов. Tödtög оз ков шуны, Анна. (Сылö).

Ямщик, не гони лошадей,

Мне некуда больше спешить...

Анна. Аттö, ог гөгөрво рочнад.

Морозов. Колöкö комиön гыв.

Анна. Ог куж-да... Пöчö мијан уна сыланкыв комнад tödö.

Морозов. Гијавны колö, мед оз вош jöz сыланкы.

Анна. (Серöктö). Гижны?.. Кыџи-нö комисö гижан? Комиыд-öd абу роч.

Морозов. Откод, көт кущöм кывјөн гиј. Рочөн-тај-нö гижöны.

Анна. Сijö-öd роч, тајö коми...

Морозов. Те абу грамотнöј?

Анна. Абу.

Морозов. да, Павел, Крыловлыг гижödjассö лыдылин ен-на? Кужлöма сijö геравны ас-дырга олы jöзсö да олас-ногсö. Öдвакö кодкö мöд ем сещöм Колö töдмасны... Те, Аннуш?.. пöллынö, абу грамотнöј.

Анна. Ме мыјөн töда? Мијан сиктö-тај ез волы-а (Ылын Лизалөн шы: „Павел! Павел!. Менам пињовтчис... Летчам“!)

Павел. Чуксагöны. Пињовтчöма-нын.

Морозов. Пињовтан ингаң локтöмыд мусуктö аңдöдлыны...

Анна. (Јаңзіма). Мун сетыг, мусук...

Морозов. Со-öd радејтöмыд... Менам гөлöм норкö таџи-жö корсывлис радејтан торсö, Нура Игн товаöс, 7 классын гимнаџијаын велöдчыгöс. (Сајын лы чуксагö: „Павел!.. Па-а-а-вел!“)

Павел. (Гора). Пыр локта!

Морозов. Те, Павел, мунан сегда?.. Ме щощ текд муна.

Павел. Мунам.

Анна. Ме гортлань моддоча. (Бердö шуҗга вылө).

Морозов. Он миҗанкөд?.. Павел, гашкө ме-вөсна Аннаыд ез мун текд? Ен-жө лөгалөҗ ме вылө: со-пö торкис миҗанлыг горнысö, җансөдис миҗанөс.

Павел. Лант сорнынад, Григореҗ Семидович.

Морозов. Мунам-инө (Сылө). Ах ты, доля, моя доля... (Бердöны кыкнанныс вескыд вылө. Нөдыр стсена вылын нөкод абу. Сегда тыдовтчöны шуҗга-ыввгань попадда да Зыков. Локтöны „подручку“).

III петкөдчөм.

Попадда-да Зыков.

Попадда. Уп, кушöма муҗи... Гажа-жө-нын... Шон-ыд-жө луныс!..

Зыков. Сөҗствительнө... Ме муҗи-жө... Шоҗтчышт-ны колө.

Попадда. Танө, танө, зев лөгыд ин ем... Гож саж-ын i быдтор. (Локтöны, пукöны аванстсена вылө, пукöны скамја вылө).

Зыков. (Кокныда лыштö). Кушöма пöгали! сөҗствительнө талун пöг... (Чышкө чужомгыс пöгсö).

Попадда. Пöсалан, сөрт, подöннад. Те-öд абу велалöмыд подöнтö ветлөдлыны, пыр көнкө вөлөн.

Зыков. Подöннад, сөҗствительнө, шоча. Унжыкыс автомобилҗасөн новлөдлөны.

Понадда. „Авбілјасѡн!“ Со-ѡд! Кущѡм-нѡ сїј „авбілѡс?“ Кѡнкѡ вевта, пружїна вылын, мед мунѡсѡ оз ретѡд. Кѡнкѡ вѡв нѡл кымын доддаггѡ. Ѳдзашургыны кар куштаыд, да сѡмын вешјѡј, бур јѡз „Степан Степановїч Зыков мунѡ“—вашкѡдѡны мѡда-мѡдныслы быдѡн... Кущѡм меным нїмкод!

Зыков. Вѡвтѡг-ѡд, мама, автомобїлыд мунѡ.

Понадда. (Кїјасѡн вѡча швачкѡ). Вѡвтѡг?.. Кыз-нї сїзсѡ?.. Зїк вѡвтѡг?.. Ѳтнасѡн мунѡ? Пуксан дај мунѡ

Зыков. Пуксан дај мунѡ, дїєствїтєльнѡ, ка-ка-ка!

Понадда. О господї!.. Со-ѡд мыјѡз быдтї асгыпїјѡс: вѡвтѡм тєлєгаѡн вєтлѡ... Мыјын-нїн, шуан, тачыд?.. Кѡнї служїтан?

Зыков. Аттѡ те, мама... Кымыныг-нїн та-јылы куш талунсѡ јуалїн. Мєга-тај: Управлѡжушщїј заводѡ братїєв Фѡмїных, наслєднїков Бєлых і Компанїї.

Понадда. (Сушїктѡ нїмкодысла). Со-ѡд, со-ѡд! Кымын-вєвга нїма! Јѡна-жѡ те ыжыд чїна!..

Зыков. Шу ачыд, мед сєгга оз вун.

Понадда. Кыгкѡ мем шуны, чѡв, дїта... Аттѡ, мы-нѡ он вїстав кызї тєнад Пєклїстушкаыд олѡ, чєлабыд-да: Вєнукыд, Бѡрукыд, Агнїушыд?.. Мє ѡтєч Стєпанлы быд молїбєнын щѡкта за здравїјѡ тїјанѡс кавывны. Пыр мед вѡз горѡстас аслас нєбыд гѡлѡсны (нужјѡдлѡмѡн): „Стєпана, Пєклїста, Вєнјамїна, Брука, Агнїја“, сєгга вѡлїгтї менгым нїмѡс шуас.

Зыков. (Чужѡм бѡкас кутчїгѡ). Ој, кодкѡ куртчїс...

Понадда. Чѡ-ѡв!.. (Малыштѡ куртчѡм їнсѡ). Гаши номјас-нїн пєтїны-да? Енлы мє ѡвта, мед оз локтавте дїнѡ. (Пѡртчѡ јурєыс чышјансѡ, ѡвтѡ сїјѡн).

Зыков. (Мєздыгѡ). Шаң!.. Оз ков, мамушка.

Понадда. Ѳвтышта, ѡвтышта. Абу-ѡд сѡкыд. М

гожөмын тајө номјасөн. Омөллөн сетөмтор најө... Мi
гожөмбыд кежлө өшiнө кiгеја зевтлам, да пыр кыткө
вегкaлөны керкаө. Мыјкө сыыс Öгрөөс вiдла. (Бара
өвтө).

Зыков. (Кiнас шенаө). дугды, мамушка!

Понад-да. Öвтышта, öвтышта, мед оз локны. Те-
над-öd лoка нежнөј јажыд, куртчасны-да кущөма дој-
мас. (Јешцө венгыштөны. Сегга). Степук, ыжыд-ö-нө тен-
ад жалованьöйд? уна-ö гөмтө төлыснас бoстан?..
Ме чайта, уна...

Зыков. (Морөс зепгыс вiдлө). Ем!.. Еща. Муртса
семјаөс вердны тырмө-жө.

Понад-да. Но... Еща... (Норавiг-моз). Мiјан отеч
Степанлы нiнөм мында-жө кутiс воны. дышөдчыны
кутiс. Војдөр кущөм зiль вөли: вiчкоад егкө ылас-нiн,
кущөм лөгыда да нора јешцө, дај кытчө чукөстасны,
оз пыкгы, ветлас. Лун-лун вөли кок јылас, оз ештыв
пукывны. Војнас-на јешцө оз уџ, дөзмөдчө; мем щөщ
оз лөз уџны.

Зыков. (Нырсө чiткыртө). Пi!.. мама, мыј вiгтавлан.

Понад-да. Нөмтор сен омөлыс абу. Те-öd абу-нiн
iчөт, Степукөј, гөгөрвоан сiјөс... Војдөр, мега, кущөм
зiль вөвлi, а öнi пöрыслаңыд зiкөз дышмiс. Сөмын мед
гојыштны да уџыштны гурө. Муртса вiчкоө пөтышт-
лас. Корны-кө локтасны—мавтны-ө кодөскө, дарјавны-ө,
сылөдны-ө, војдөр бур пөт јортчас, сегга вөлигтi мун-
ас, лiбө оз i ветлы... Асылын асја ывны мыјкө чук-
салан, музтөз!.. Вiчкоад кронгасны-да, кронгасны-да,
батушкоөс чуксав көт ең, оз вермы палавны. Сегга
дөзма звөнсө кывзыны да Öгрөөс-нiн кута вiдны.
Öгрөкөд кыкөн чуксалам, унаыс ваөн пызјылам. Со,
Степук, кущөм лөi олөмыд... Јөз шуагөны-код-нiн

отеч Степан вылө, адзёны сылыг вермытөмсö попавны. Сегга во-кымын-нын пыр лок вөт вөтала. Мед ескö оз-жö неладнö ло мiжанкөд... Но да нинөм. Ем-на мiжанöс, пöрыг-жөзöс, вердыгы: упраляжущей завод брателев Помiнык... Бара вунi, ез, буракö, артмы.

Зыков. (Зелсö видлө). Ем!.. Чöв, мамуша, ме ассым семжаöс муртса верда. Кыг-нын тiжанлы вичмас.

Попад-да. Ми-ömöj абу тiжан семжаыг?

Зыков. Тi абу... фействительнö.

Попад-да. (Шензö). Не... бат-мамыд?.. Kodi-нö сегга најöс вердас пöрыгладорыс пи-кынзiыс?

Зыков. Агнысö агныс мед вердöны.

Попад-да. Пöрыгман-да? Ужавныс оз кутны вермыны-да?.. Чöв, Степук... Писаннöдö-пö гижöма бат-мамöс вердны, отец Степан вiсталö.

Зыков. (Оз өллөм вылас во тажö горнi, мөдарө бергөдö). Горшöj когмыны кутiс.

Попад-да. Но-о!.. Пырыгтөм-пыр самöвар щöкта вайны (Зiла гөгөр бок вiзөдлө). Некодöс ыстывны. Лөб гортö мунны щажтö жуны.

Зыков. Мун те сувтöд самöвартö, ме пукышта да локта.

Попад-да. (Четчö). Муна-инö ме, ачым самöварсö пузöда. Öгрöös ыста номжасöс вөтлавны те дiныг. Те сикöд скөржыка, зев дыш... Ме, Степук, вель jона повзыли, мiга збыл бат-мамтö еновтөм-жылыг гарыштiн... Пыр муна, сувтöда самöвартö. Те дыр ен ов тани, лок... (Кiнас öвтыштö). Енö лыгтöj, номжас, дөзмöдны Степан Степанöвичöс, управляжущей завод Помiнык... (Мунö).

IV петкөдчөм.

Зыков. (Отнас). Муҗерлуныс ем, тырмас. Гөм-пө абу. Перјөј из увгыныд немөвөјја чукөртөмтө: кувтөз-ныд тырмас, да јешщө меным-на колыштас. Менам ембур вылө ыштөмаөг, горшнысө паскөдөмаөг, прөгтө господи!.. (Перјө җепгыс памјатнөј ыга, видлалө. Очсөдлө. Үга бөр сүјө, ачыс ыровтчө, унмовгө вочасөн. Морөс җеп кинас видлө: „Ем“—шүө. Унмовгө).

V петкөдчөм.

Морозов да Зыков.

Морозов. (Нөжјөнүкөн локтө вескыдывываан, адзө Зыков-ос, вельдыр код гинјасөн вижөдө сы вылө). О, уҗө мијан Крез, попад-далөн уска-тошка фитаыс!.. (Зыков ныргорөн уҗө). Но, но, быдөн ныргорөн... (Аслыс нөжјө). Повҗөдны-кө ескө тајөс? Кызј?.. Горөдөмыг оз весө пөр, абу кага. Чепөлтөмыг?—бара-жө ынөм. (Плешас аслыс кучкө)! Еврика!.. Тајө мыкө пыр морөс җепгыс видлалө да шуө: „ем“... Тыдалө мыкө бур тор ем. Перја сјјө „емсө“, есчө куст сажө җебга... Сафмас,—морөс җептын ем-пыффи—абу. җик јөјмас повҗөмысла... Енлы, чор-ыда-ө уҗө? (Кокчунјылас локтө Зыков динө, вижөдө). Ассө көт ну... (Нөжјө перјө морөс җептыг ыжыд портмаҗет, котөрөн җебгө пу сажө. Нөдыр-мыгтө бөр петө, видлалө портмаҗетсө). Сөкыд-код. Ме чајта тани абу җик еща... (Вөстө). Зар-ыла гөмјас емөг. (Көсјылас шыбытны портмаҗеттө, бөр дүрдө).

Ог!.. Тажö тамында гөмнад оз рөзөрйтчы; сөмын вёр-
сö асгыс локысла шыкөдыштас... Гөл jöзлы-кө jукла,
буржык лоö... Бур туjö налөн мунас... (Кост. Черөбтö).
Велөдчыны, велөдчыны меным öнi та-вылө поçö!
(Зыков вөрөшiтчыштö. Морозов каçалö jijö, ödjö муно шуjга вылө).

VI петкөдчөм.

Зыков, сөгга Павел.

Зыков. (Отнас; бергөдчыштö, вом тапнiтас. Мөд-ногөнжым
лбөөдчас, бара унмовгас).

Павел. (Бескыдывыган локтö гылиг-тырjи. Мунö стсена
вомөн, бердö шуjгавылö. Пыр гылö муниг-мозыс).

Зыков. (Нужмагiг-тырjи сакмö. Нөжjөнiк нуö кi морöс
зеп дорö, вiдлö, зев jона повзö—кыммылас быттö места вылас.
Ödjö четчö, став зепгыс гурjыгö-коргыгö). Мыj-нö таjö?
Алы-нö угi? (Коргö скамja гөгöрыс). Абу... Kodi-нö волiс?..
Есijö гылыгыс татi муни!.. (Ödjö вөтчö Павел бөрга чуксагi
-тырjи. Павел гылöмыг dygdö, кылöны шыjас: „Мыj лоi, мыj?“)

Зыков. (Саjын, гөлöсыс дрөжжiтö). Вaj гөмсö!.. (Петөн
стсена вылö: Зыков кыскö Павелöс кiддыс).

Павел. (Чуjмөмөн). Кушöм гөм?

Зыков. (Важ-моз). Асгым!.. Менгым!..

Павел. Тенгыд гөм!?. Кытыг сijöс ме гета?

Зыков. Зептыг богтöмыд.

Павел. Ме?!

Зыков. (Кевмыган шыөн). Вaj, молодечöj, сет... сөj
ствiтельнö... Те дурөмөн богтiн, повзöдiн менö... сөj
ствiтельнö ме повзi. Жал меным гөмыс... сөjствiтельн
ваj... Тырмас серавныд... Менгым унаыг-нын таçiт
богтлывлiсны узiг-костi... сөjствiтельнö бөр сетлiсны

Павел. (Повзё). Ме тенгыд җепгыд гём бості?... Мыј-нө те, господін... господін... барін... Јен мед віңас гугасёмыг...

Зыков. (Гора бөрдөм шыён). Вај, кріста раді вај... җејствітельнө, вај!..

Павел. Енлы, барін... көн те вөлін? Ме-тај-нө тенө ег адзыв.

Зыков. (Кыскө Павелөс скамја дінө, чутөдө чунён скамјаө). Со, со, етані. Етані вөлі пукала да унмовгыгёма. Секкості те і бостёмыд.

Павел. Код-кө те-а, лібө вөтаган, господін-барін.

Зыков. Абу код!.. Со (індө морөс җептас) етатыг, җептыг те бостёмыд, портмаҗетнас і ставнас... (Локтө Палаләј). Вај!..

VII петкөдчөм.

Зыков, Павел, Палаләј.

Зыков. (Адзё Палаләјөс). җадушка, етіјө менгым портмаҗетөс гёмнас і ставнас бостёма... Оз гет. (Палаләј скөрыг-мөз јона віңөдө Павел вылө).

Павел. Палаләј, те-өд төдан, ме абу гугасыг. Вістав талы. (Зыковлы). Гашкө те, господін, гортад колін?

Зыков. Ег, җејствітельнө, тајө җептын пыр вөліта... (Кевмыгө). Вај, молодеч, віт шайт гета... Менам сен віт го шайт кабаляөн, да го кымын шайт зарні гём... җејствітельнө. Теныд сымда гёмнас нінөм керны.

Павел. да на корө! Гөгөр корө!.. (Став җепсө асөсө гугөдалө).

Палалей. Урадник дінө нуам.

Зыков. Мы меным урадникыд... Меным сөмыс колө.

Палалей. Ен пов, сені сөтас.

Павел. Ег ме ботт некущом сөм. Корсөй-тај, миса
онө-кө ескөј менам кывлы.

Палалей. (Најана). Та ордын. Төдам талыс самсө..
Мунамө урадник дінө... Ставсө аддам сені. (Нөщыштө
Павелөс кидыс).

Павел. Мунам. Ме ег ботт да ог пов. (Мунөны
шугавылө. Зыков бергалө Павел гөгөр, корө сөм).

Сајын **Лызалөн** шы: „Павел, лок-нын!.. Туј вескыда
лыс, ме кыщовті да ланјі тенө! На-на-ка!.. Тпру, Нарно!

З а н а в е с .

Кожмөд ворсөм.

Опоң Оңо ордын.

I петкөдчөм.

Павел да Лызук.

Павел. (Ветлөдлө жож куза, щөкыда віжөдлывлө өшінөд).

Лызук. (Пызан дорын пукалө). Мыј-нө, Павел, те өшінөдыс пыр віжөдан?.. (Павел ынөм оз шу). Павел?..

Павел. Мамтө відчыга...

Лызук. Сіјө Јүдө Мішө өрдө муніс, регыд локтас... (Нымкода). Төрыттө, Павел, ме тенө панјі-жө! Зев-тај-нө дыр ен во. Ме локті да мамыдкөд Каркотө лежалім, соөдім, піңа-гөр ідралім... Ме сојі і быдтор те локтөз. Кытчө-нө ветлін, Павел?..

Павел. Сіјі...

Лызук. Вістав но, мыј-нө он вістав?

Павел. Ветлі гулајтны, кок вескөдлыны.

Лызук. Мыјла-нө ескө муывыгыс мунигөн ен вістаг? Мыј дыра відчыгім сојны.

Павел. (Өшінөд віжөдлө; ынөм оз шу. Пызан дорө пукоө, зев жугыль).

Лызук. Павел, мыј-нө сещөм жугыль?.. (Локтө Павел діно, ледчө сылы піжөс вылас). Павел?.. (Павел важ-моз пукалө. Лызуклы забеднө лоі, бөрдөз.)

Павел. (Јурѡдыс малалѡ Лызаѡс). Ен бѡрд, Лызуки

Лызуки. Мекѡд нѡнѡм он сорнѡт... Мыј-вѡсна шогзан он кѡсјы вѡгтавны.

Павел. (Ышловѡ).

(Сајын Ѧндрејлѡн шы: „Он-ѡмѡј пырав?..“ Ванѡ:
„Мыј пыран, вѡнаыд абу-жѡ-а“. Пырѡ Ѧндреј, код. Павел ѡѡс вѡгтѡмшыас черѡбтѡ, вѡѡдлѡ сылан).

II петкѡдчѡм.

Најѡ-жѡ да Ѧндреј.

Лызуки. (Повѡ бѡтѡыс, топѡдчѡ Павел берѡ). Бѡтыдл..

Павел. Мед, ен пов.

Ѧндреј. Гѡтыр, ѡбѡы даѡ бур вылы! Ме талун те вылѡ зев скѡр!.. Гѡрба Палалејлы мемѡм керка вузалѡмыс выл нѡм, вѡрјуыс нѡм пуктѡмыдл Сѡјѡ меным гѡм сы-вѡсна оз гет.

Павел. Мыј бара текѡд, бѡтѡ, лѡѡма?..

Ѧндреј. (Лѡналѡ). Те-нѡ гортын талун, Павел? (дорјыгѡ). Мѡм-вѡснаыд меным Палалеј гѡм оз гет. (Пукѡ пызан дорѡ). Те, Павел, ме вылѡ лѡгалан?

Павел. Мыјыс?

Ѧндреј. Керкатѡ вузали-да.

Павел. Мыјнѡ лѡгалан бѡрвылад. Вузалѡн-кѡ, мед.

Ѧндреј. Адѡа ескѡ лѡгалан-да, нѡнѡм сѡмын он шу-а. Сы-вѡсна текѡд лѡкыс ог лыгт сорнѡтны... Кѡт мыј ме вѡча, те кыв он шу, бѡтѡ нѡнѡм ез вѡвлы... Тѡда-ѡд, Павел, ас јуѡмѡн уна лѡк вѡчѡ тѡјанлы. Мѡм-ыдлыс ѡнѡвѡзалунсѡ ѡкѡѡ вѡштѡ.

Павел. Колѡ дугдыны, бѡтѡ, јуѡмѡыд.

Андрей. dyrda, dyrda, Павел. Кывза тенгыд. Та-
лунсан-жө dyrda.

Павел. Збылыг, бат?.. Ок ескө кушом долыд лоо
овны! Мамөjlөн бырө шогыс, бөр бурдас.

Лызук. Ен сегга жу, батө!..

Павел. (Jона шогa). Меным, гашкө, лоо мунны.

Андрей. Кытчө мунны?.. Мыjла?

Лызук. Павел, ен мун некытчө.

Павел. (Ышловзө). Ог төд нинөм.

Андрей. Гашкө те збыл, вокыд-моз, көсjan еновт-
ны мiжанөс? Ен мун, ов гортын... Ме dyrda жубмыс...
Ен мыжав менө важгыс... (Павел жугыл. Пырө Таттана,
кiас пiемө).

III петкөдчөм.

Наjө-жө да Таттана.

Лызук. (Ускөдчө мамыс dинө, нсра). Мам, Павелыд
мунны кытчөкө лөсөдчө.

Тат. (Нымкофа). Јуөр воөма, Олөксансан!.. На,
Павел, өdjөнжык лыффы! (Павел бөстө, когалө пiмөсө).

Андрей. Но... Јуөр. Мыj бара-нын гiжө-а?..

Лызук. (Кiнас воча шлапкөдө нымкофа). Пiсмө!.. пiсмө!..
(Пукө Павел бердө да пiсмөас вiчөдө. Мукөдыс Павел-гөгөр
сувалдөны).

Павел. (Лыфдө). Оланныд-выланныд, муса горт-
сајас: батөj, мамушөj, вокөj Павелөj, каганым мiжан —
Лызукөj да Катөрина...

Лызук. (Лөгасө). Ме абу кага!..

Павел. (Лыфдө). Мед јен сiас тiјанлы ставныдлы
куз нем да бур шуд, дөлыд олөм сетас. Вiсталөj

мегаң став рөдвужлы, став өіктса јөзлы муоң копыр... Муса бат-мамөј, Павел да ті, чојјасөј, енө дівітөј менө зев дыр ег гіжлы-да. Мукөд-дырјыс Һінөм гіжны, кор ем—некор...

Тат. (Гінва чышкалө). Коңөрлы пігмөтө гіжны некор...

Павел. (Лыфдө). Ог төд, гіжлі ег-на... Öнi-öd ме војна вылын, јапоніјакөд когагам. Ме ранітчі пулаөн: вескыд сојөд лы пырыс муні. Сы-вөсна зік өнісө кујла болһичаын. (Павеллөн гөлөс дрөжжітө. Таттана бөрдө. Öндрөј јур лөзөма. Лызук чужмөма). Ранаөј вывтi јона вісө. Ранитчөм бөрас зік пырсө ез көртавын-да, буракө, пежасіс. Бурдас оз өні ог-на вермы віставны. Шуасөны гестрајас: лөө-пө, буракө, пі... (Шај-пај мунө).

Тат. (Повзөмөн) Мыј-нө лөө?.. Мыј сувтін, лыфды.

Павел. (Шај-пај мунөмысла велдыр Һінөм оз шу).

Андрөј. (дөзмөм-моз). Пілітны-пө лөө, мыј сөгга... Мырдөн муніс... Со-тај, адзіс буржык олөмтө.

Тат. (Бөрдөм сорөн). Павел, мыј гіжөма?..

Павел. (Гөлөсыс дрөжжітө, лөһа). Һінөм... (Кост). Бурдөдасны-пө...

Тат. Ен сің лыфды-да...

Павел. (Важ-моз). Сөгга Һінөм абу гіжөма... (Öдјө бергөдө ліст боксө да помсө лыфдө). Öнi кежлө коһа болһичаын кујлыны. Тіјан піыд да вокыд.

Лызук. Ен ставсө лыфды-да... Зөһ ліст бок колін..

Тат. Мыј вөчісны менам дөна пікөді.. (Бөрдө).

Андрөј. (Шога). Пілітны кі... Һінөмө воштыны мортөс... (Кост).

Павел. (Мамлы). Енлы бөрд, мамушөј!

Лызук. Мамө, ен бөрд!

Тат. (Бөрдө). Кисö пилитасны... Соj пөлөн коласны...

Павел. (Адзö мамлыс бурасёмсö, ылөдлө сijöс). Мыj-нө те, мамö, бөрдан? Öлөксаныд бурдас, регыд гортö локтас.

Андрей. Мыj мижанлы китөм мортгыд. дае нан соjны.

Тат. (Бөрдөмөн). Мед ескö менам ловja сінпыр мунлас-на дона пiöj... (Пырö Ката, мунö аслас горнычаб шуjга бэбсөд).

IV петкөдчөм.

Наjö-жö да Ката.

Лыза. (Пырö Ката дiнө) Ката, Öлөксансаныд juör воic; кисö-пö пилитны көсjöны.

Ката. (Зев скöрыс). Мун сетыс!..

Лыза. (Петö, Павеллы норасö). Катаыд менö вөтлiс, Павел...

Тат. (Оз-нын бөрд, шога). Шог шог ылö ме вьвтi мунö... (Вель ыжыд кост).

Ката. (Петö горнычанс, лока). Картупелтö пуктыны петанныд онö талун?.. Онö-кө ме мөд уж ылö муна. (Мунö).

Тат. (Ышловзö, четчö). Павел, петыштлам град лептыны.

Павел. Петамö... (Четчö).

Лыза. Ме шöщ... (Таттана да Лыза петöны).

V петкөдчөм.

Өндрей да Павел.

Өндрей. Мыј ен лыффы став пігмөсө?

Павел. Бешкоф-жө те батө. Мыјла-нө мамө дыр-
ыс вігталан кі пілітөмсө. Он-өмөј-нын-төд сылыг өө-
лөмсө.

Өндрей. Өткоф, коркө-өд төдліс-жө. (Павел шапка-
ао, көсјө петны. Пырөны урафник, Палалеј, Зыков. Павел
зев јона повфө.)

VI петкөдчөм.

Најө-жө да урафник, Зыков, Палалеј.

Урафник. (Пырөм-бөрті). Здравствуйте!..

Андрей. (Льока-моз). Здравөјө... Мыј вігталанныд?

Урафник. Могөн, могөн, муса друг... (Палалејкөд
пукөны пызан дорө. Өндрей четчө да мунө бөкө; јона скөрыг
візөдө урафник вылө).

Зыков. (Уекөдчө Павел дінө, тракјө сіјөс). Вөр! вөр!
Важ өөмсө менгым, өдјөл.. Важ!..

Павел. (Пін куртчөма. Нинөм оз шу).

Зыков. (Көвмыгөмөн). Кріста рафіөн важ өөмсө!..
Меным зев жал... Жынсө сета... фєјствітєлнө сета..
(Пырө Агнја, стєн-пөлөн поліг-тырјі мунө аванстєнаөз).

VII. петкөдчөм.

Најо-жө да Агһија.

Ураһһик. Мед бөрҗаны шуа: сет бурөн гөмсө, Павел! Сек һемтор ог вөч.

Павел. (Һеуна оз бөрд). Кушөм гөм ме сета. Һе-кушөм гөм ме ег адзыв, һи ег гусав.

Агһија. (Аслыс). Кодкө-өмөј думажтлим Павелос гусасысөн... Ставыс тајө омөллөн уж... Сіјө бара тојлас морттө...

Андрей. (Возжыксө сулалө чујмөмөн, һинөм оз гөгөрвө; вөлыгті кажалө ставсө). Гөм гусалөма?.. (Павеллы) Павел?.. Ог ескы!..

Зыков. (Тракјө Павелос). Вај гөмсө!.. Вај!..

Ураһһик. (Јона виқөдө Павел былө). Сіқкө те согган? Тајө-тај-нө (індө Палалөј былө) адзылөма җепгыс пер-јөмтө. Палалөј, адзылін?

Палалөј. Адзылі... Сегга пујас сажө вошавлі, да ог төд кода-кості удітөма җебны најос.

Павел. (Шатов мунө). Менө?.. Гөм җептыс перјөмөн?!..

Агһија. (Аслыс). Гусалөма і ем. Со кушөма повчыс.

Павел. Палалөј, кушөм локыс-нө ме былө һинөм абу сө вісталан?..

Палалөј. (Кызөгтө). Һекушөм локлун менам те былө абу. Мыј адзылі, сіјө і вістала?..

Зыков. (Бөрдө). Гөмөј менам, сөмөј... җејствітельнө-өмөј ме тіјанөс та былө најөвіті?.. (Бурөн). Молодеч-өј, со јенмыс, сы-куҗа көт вај.

Павел. (Гөлөсыс јона дрөжжітө). Ме... миса... ег бог-ты. Верма гвѣдетелҗасөс індыны. Мемы һеуна војдөр мунис Грігореј җемидөвич, ущітел.

Урадник. Kodi?.. (Герөктө). Кужан-жө өвидетелтө индыны... Сijö менам талун важөн-нын чіжовканын пукалө... Со өвидетелыс!.. Тајө вескыд морт, оз пөр-жаглы. Палалеј, өтнасөн вөлі?

Палалеј. (Јурнас копыртлө сөмын).

Урадник. Но, сесга нинөм тани вөчны... Протоколсө лыфдам, да Павеллы тујө мөдөдчыны...

Палалеј. (Гуөһ-моз урадниклы). Мыј лыфдоммыс? Гортад-тај мыжмөм-јывгыс лыфдим-нын...

Урадник. Лыфдытөг оз поң.

Палалеј. Кодкө мыјкө гөгөрвоас: поңө да оз поң.

Урадник. Оз ло закон-герты. (Горнитөны ас костаныс).

Зыков. (Льокыс). Вај-нын гөмтө!

Андреј. Мыј-нө тајө пөлынө лоны кутіс?

Урадник. Шылыда-өд протоколсө гіжі. (Палалеј ошкыштө; ас костаныс горнитөны. Урадниклы нимкоф. Пырө Лызук, адңө урадникөс, повзө: **Урадник!**—котөрөн бөр петө).

Урадник. (Сувтө. Льокыс) Пастаг, зонманөј, зіла!.. (Павел јурө кутчөсөма, шемөс. Сесга бөстө тувјыс палто, пастагө: сөсјасас һекың кјјасыс оз вескавын. Сајын Таттаналөн повзөм шы: „Урадник?“.. Лызуклөн: „Урадник, урадник“. Пырөны Лызук да Таттана. Таттана јона повзөма, сөс пужөдсө пөңө).

VIII петкөдчөм.

Најө-жө. Таттана да Лызук.

Тат. (Повзөмөн). Павел, мыј-нө лоі?.. Урадник-тај-нө мјянын?..

Павел. Лызук, сарај тувјын ноп лөсөдөма, мун вај.

Лызук. Ме ог лыот, пола...

Агнѣја. (Татѣаналы). Павелыд талыг гѳмсѳ гусал-
ѳма, батѳушко пѳыслыг.

Тат. (Угѳ лабѳчѳ, морѳсѳ кутчѳгѳ, щѳкыда лолалѳ, вѳѳѳдѳ
гѳгѳрвотѳм гѳнѳасѳн Агнѣја вылѳ). Мы-ыѳ?..

(Сажын лыбѳны шыяс, гѳрнѳ. Фегатскеѳлѳн гѳлѳс: „Оз поз!“
Анналѳн гора шы: „Леѳѳј!..“ Пырѳ терыба Анна, сувтѳ ѳѳс
дорѳ, сырѳжалѳмѳн бѳрдѳ).

IX петкѳдчѳм.

Наѳѳ-жѳ да Анна.

Павел. (Мучѳтчѳмѳн). Мамуш!..

Тат. (Гѳгѳрвотѳм гѳнѳасѳн зев терыба вѳѳѳдлѳ Павел
вылѳ). А?..

Павел. (Кутлѳ, окалѳ сѳјѳс). Прѳшщаж!..

Тат. (Важ-моз). А?..

Павел. (Батлы). Прѳшщаж, бат!..

Андрѳј. Ен мун ѳекытчѳ, Павел!.. Таѳѳјасѳс
вѳтлам.

Павел. (Кутлѳ, окалѳ ѳндрѳјѳс). Прѳшщаж!..

Андрѳј. Алы-нѳ збыл те сѳмсѳ гусалѳн?!

Павел. (Гора). дај те, батѳ?..

Урадѳнык. Вѳр, вѳр!.. Зѳлжыка!..

Анна. (Ускѳдчѳ Павеллы ыывѳс; сырѳжалѳмѳн) Павел!..

(Пырѳ Ката, кѳсѳ аслас горѳчыѳѳ мунны).

X петкѳдчѳм.

Наѳѳ-жѳ да Ката.

Павел. Ката, прѳшщаж!..

Ката. (Скѳра, мунѳг-мозыс). Прѳшщаж!..

Павел. (Зев нора). Мыжыг-нө, Ката, ме вылө лөгалан?.. Абу-өмөй ми чожа-вока текөд? Гашкө сөгга нем огө адзыслөй...

Ката. (Сувтө, гинкым увтыс виждлө Павел вылө, меліжыка) Прөшщай Павел! (Чорыда прощайтчөны).

Агнѣја. Мекөд-нө?.. (Ки чургөдө Павеллы. Кіасөны. Гиндор чышкәлө). Прөшщай, Павелушкоөй... Со-тај мыж-выјөз, воін гөм-вылө горшагөмыдла.

Павел. (Адзө—мамыс нинөм оз гөгөрво, жујалөма, гинјас сувтөдө, тіралө, морөсө кутчөгө, шатлаліг-моз мунө сы дінө). Мамуш!.. Мамуш!.. (Зев чорыда кутлө, сөгга мөдөдчө петны).

Урафнѣик. Мунамө!..

Палалѣј. (Шапкаөдө Павелөс). Шапкаас... Ковмас...

Лызук. (Бөрдө). Павел!.. Павел!.. (ускөдчө Павел бөрөа).

Павел. (Оз-нын вермы терпітны, бөрдзө „скріпју“). Прө... шшайт...лө...

Урафнѣик. (Тојыштө Лызукөс). Кытчө гујсан!..

Тат. (Четчыштө, ускөдчө Павеллаң. Палалѣј да Агнѣја кутөны сіјөс, бөр пукөдөны).

Ката. (Петө-жө, бөрдө).

Урафнѣик. (Лапкөдө мышкас Катеріналы). Не плачь, красотка!.. Мічлунтө меным виж...

Зыков. (Петіг-моз лыдөдлө). Гөмөй, гөмөй!..

Сействітельнө ас пөгөн нажөвітөма... (Петөны Павел бөрөа: урафнѣик, Зыков, Оңдрѣј, Анна, Ката. Сајын гырыс јөзлөн, челафлөн нимтыгөм: „Гөм гусалыс, өм гусалыс!“ „Соко-лөкө вескыр мөрт“, сіз вожд).

Агнѣја. (Өдјө петө). Петавны лөө!.. (Таттана јур өшөдө, личышмунө. Лызук мам дінын, поліг-тырјі виждө Палалѣј вылө).

XI петкөдчөм.

Таттана, Ызук, Палалей, сесса Өндрей.

Палалей. (Буржыка пөдлалө керка Өзөс, пукө пызан дөрө, кызөгтө, гөгөр нажана виэддө, чунжасөн ворсө пызан вылын. Кост. Пырө Өндрей, жугыл, омөлика шатлалө-на, пукө жугыла пызан дөрө. Кост. Шыңитөв).

Палалей. (Четчө). Лоө мөдөдчвыны... Мыј журтө өшөдөмыд, Өндрей?.. Војдөрја озыр, паскыд олөмыд төд вылад уоі?!. Повнитан мамөс ылөдлөмтө: донтөм доньг сылыг мөссө начкылін. Кымыныг ме секі корі содтөд... міга, көт кукањсө вај... Ен-өд сет, сөмын менө гералін... Гөрбөс кутін быд кыв костын кыскавны... Сетысањ ме локмі те ылө, ставныд ылө. Пыр кыј-өді, корја вескалад ме шөрө.

Андрей. Лаңт!

Палалей. Сесса нывныд тіјан зев оөлөм ылө воіс меным. Пыр сы-јылыг мөвпалі; војјасын ег вермы уыны. Јуалі сылыг коркө, өті кадө, міга, мунан он ме сажө, да менө сіјө кывјасгыс герамыв лептіс... Нінөм, міга, батыс дінө мунам корасны; огө-на ныв мунтөм вылад виэдөј... Секі менам вунлі став лок вөчөмыд тенад... Локті те ордө корасны... (Гөлөс лептө). Быдногыс кевмыгі, корі нывтө ас сажө... Кымыныг ыстылі вежанөс, мамөс... „Рака шој-пө көсјө варышкөд рөфнаасны!“ (Локыг герөктө). Быдөама лок нымнас сакін менө... Корыг-пыдді пуктін... (Пін јырыштө). Мед-пө ескө-нын корыг, да-өд мічлуныд-пө абу: гөрба-пө. Те-пө став овмөснад, став рөд-вужнад он сулав менам ныв өті журі дон!.. Ег вермы тенө... Шыагі мамыс дінө. (Таттаналы). Те мужікөыд јона

сакін менө... Те сажө-пө менам Ката, көт і гетны кутам, оз мун... Оз мун!.. Ныв мунтөм вылө вижодан-ныд бат-мам!.. Но... містөм сажө ен гетө... Містөм ез шогмы... Містөм абу морт... Ти... јона мічајас, мыј вылө гажјөн оланныд?.. Мыј ас мічлуннаныд бост-аннныд!.. (Гора). Нимкофасөј!.. Нимкофасөј!.. (Таттана өнөз пыр-на пукаліс јур өшөдөмөн; өні састөгыс уөз жөжө, зев шөкыда лолалө, сургө).

Андреј. (Скөрыс). Палалеј!.. Лант!..

Палалеј. Војдөр јона лантөмнас те-вөсна овлывлі, өні он тупкы вомөс... Төданныд... Ме... містөм, некытчө тужтөм морт тіјанөс та-выјөзсө вошті... Тенө ме вінатө јуны велөді. Вынөс, гөмөс ег жалит тенө југөм морт-өз воштыны. Колан во ме-жө вөлыдлыг коксө чеглі... Өні ме-жө пінытө сујі... (Кост). Мынті, мынті тіјанлы став војза локгыс!.. Өні местаын менам гөлөмөј!..

Андреј. Вај гөмтө керкагыд!..

Палалеј. Ка-ка-ка!.. Керкагыс гөм! Піныдлөн өні уна ем. Сіјө тырмас!..

Андреј. Мы-ыј!.. Те... те, гөрба омөл, лыстан менгым піөс сіз нымтыны. (Кі кабыртөмөн мунө Палалеј дінө).

Палалеј. (Тівкө Өндрејлы морөсас). Ен лок ме дінө, гугагыс чукөр!

Андреј. Те со кызі!.. (Кватітө залавка вылыс пурт, угөдөчө Палалеј вылө. Палалеј угөдөчө бөдөслан; Өндреј панөвтө сіјөс. Палалеј јона повөма, пышјалө сыыс; сөгга кызіө кутас Өндрејлыг пурта китө. Өндреј локыс нещыштчө, сушкө пуртнас Палалејөс. Мөдыс уөз. Өндреј пін јірыштөмөн унаыс сушкәлө Палалејөс; сөгга сувтө,—кіјасыс, чужөм богыс—вір, јөј-моз вижөдө Палалеј вылө. Палалеј омөліка өјзө. Лызук көс дыбігөн чуралө, тракјө мамсө).

Төжөжөнүк занавес лөтчө.

Нольöd ворсöм.

Ар. Мöд ворсöмса ін. Занавес вöсöм бöрын стсена вылын
некод абу.

I петкöдчöм.

Морозов.

Морозов. (Петö нёжжö шуҗгаладорған, јур öшöдöма, сувтö стсена шöрö. Вaж-гертi јона омöлтчöма). Вöзö овны ог вермы... Ноль тöлыг-нын пыр таҗi шöјта, инö ог iнаг... Кујим тöлыг видчыгi, мiга бөр леҗасны мыжтöм мортöс. Öнi... дурдывтöг асöым јуага: „Мыј, мiга, ме вöчi?..“ Тöдa ескö, да ог лыгт шунысö аслым. Куш думыштöмгыс јурсiöј сувтлö... (Кост. Гора). Мыј ме вöчi?.. Павелöс, небыд сöлöма, гөгөрвоыг мортöс ме-вöсна судiтiсны вiт во кeжлö, дорiсны кокјассö, кiјассö... руд пaккöмөн нуисны арестанскеј ротаö... Җонҗ гемјалөн олöмныс ештiс... Тавыјöз воiг-öмöј ме чaјтi гöмсö бостiгөн!.. Кöсјылi-öмöј ме җонҗ гемјалыг олöмсö торкны... Тaщöм ыжыд мыж вöчi!.. Ок, гöм, гöм, мыј вöлöм верман вöчыштны!.. (Кост). Мыјла ме гусалi?.. Мед-нын ескö Зыков тыртiс асöыс җепсö, сылы пырö вöлöм сещöм јогыс... Кытчö öнi ме кута воштыны? Јöзлы сетан—оз бостны, полöны даг гöмсөд... Јуны ог гермы. Вiнаыс горшö тасасö, пычкöсöс сөтöмөн

сотö!.. (Пукö, пукалö вель дыр. Кост. Четчö). Ог вермы сөгга таңи овны!.. Став вынöй быри... Вигтага воысылы — Öльöксаныслы, гета сылы гомсö. Пыр-жö муна, корела сijöс. Гашкö кокныжык лöө мыж вигталöм бöрад... (Möddöчылö)... Ачыс татчö локтö... (Jона вигöddö жал-пырыг. Шужавывган петö Öльöксан, зев жугыл; пукö шужаладорö, пöртчö картузсö. Вөөкыд сожыс пельпом выжаыс абу; гөрä гитен дөрöма, вöна; морöсас Георгijевскеj крест 4-й степенi).

II петкөдчөм.

Морозов да Öльöксан.

Öльöксан. (Пукалö, шога аслыс). Олөм! Тажö шугö олөмөн... Воi гортö шöйтчыны, нимкофаны гортса олөмөн... Мыj аджi?.. Көт ен пырав гортö: мамöjlөн оjзöмыс гөлөмöс кырлөdlö. (Кост. Мышганыс нöжjөнiк локтö Öльöксан дiнö Морозов, пуктö пельпом вылас кiсö).

Öльöксан. (Черöбтö). Kodi-nö те?.. Кытыг татчö воiн?

Морозов. Ме... О, ме абу прöстöj морт, ме учiтель... Грiгорij фемiдовiч Морозов, Сыктывдiн карса мешчанiн... (Кiасöны). Ме тенö тöда зев лöгыда. Пукгыштам ваj татчö, горнытыштам. Меным зев уна тор колö вигтавыны геныд, гөлөмсан. Öтнадлы теныд... (Пукöны).

Öльöксан. (Шензö). Меным!? Нач тöдтöм мортлы?.. Ог тöд кушöм горнi вермас лоны тöдтöм морткөд.

Морозов. Абу тöдтöм. Ме тенгыд гортсатö ставнысö зев матыган тöда.

Öльöксан. Тöдан?.. (Нимкоф-пырыг). Тöдлывлiн меным вокöс? Павел нiма вöли... Cijöс поп пiöс грабiт-

омыг арестанскеј ротаџ мѳдѳдѳмаѳг. (Морозов јур лѳѳма, дрѳг-мунѳ). Сыкѳд щѳщ батѳѳс судѳтѳмаѳг гѳрба Пала-
лѳѳѳс сушкѳлѳмыг. Мыј-нѳ нѳнѳм он шу?.. Тѳдлѳн на-
јѳс? Важѳн-ѳ те тѳтѳнѳ олан?..

Морозов. (Јур оз лепты, трагѳчнеја). Кушѳм-кѳ јуѳр
наганѳ волѳс ез-на?

Љѳксан. Тѳрыт воѳс пѳсмѳ. Бѳтѳ абу воѳма аре-
станскеј ротаѳѳыс, кулѳма туј вылас... Павел ловја-на;
да-ѳд вѳт вонад сенѳ-жѳ-нѳн лѳѳ кувны... (Ышловѳѳ).
Ок-ма!.. бѳст-жѳ да гугав сѳм. Коњѳрѳј мортѳј... (Вѳлѳ
ыжыд кост).

Морозов. Воѳѳсѳ кыѳѳ кѳсјѳнныд овны?

Љѳксан. (Черѳбѳтѳ). Мыј?..

Морозов. Кыѳѳ, мѳга, кутѳнныд воѳѳ овны?

Љѳксан. Ог тѳд. Ме војѳдѳрлун-на сѳмын воѳ. да мыј
меыг, сојтѳмгыд?.. Сојѳс војѳна вылын пѳлѳтѳсны...
Мамѳј нѳл кымын тѳлыг-нѳн абу четчылѳма вољпас
вылыг. Пыр ѳтарѳ луныг-лун сылѳ... Карта тыр скѳт
вѳвлѳ, ѳнѳ ѳтѳ мѳс да чѳнѳ колѳма... Мујасным кѳѳтѳм...
Щѳктылѳ кѳѳны ѳткымын грѳзѳсалы, да корѳны уна
сѳм... Кыг сѳјѳ мѳјѳнлы?.. Ас костѳныс-пѳ шуѳсѳны:
„Нѳлѳн-пѳ-ѳд ѳѳка уна колѳ лѳны сѳмыс. Пѳныс кок-
нѳда нажѳвѳтѳс“... Мед-кѳѳ-нѳн сѳјѳ кывјѳссѳ оз шуны!..
Ем ѳѳѳѳѳѳка ѳд, да варттѳм-на... (Бѳра нѳмкоѳ-пырыг). Те
тѳдан менгым ыжыджык чѳјѳс... Ок, сѳјѳ прѳмеј мортѳ:
суг, зѳл. Ужтѳ пурѳмѳн пурѳ. Гортѳн ужѳлас ужѳл-
ас, сѳгѳга јѳзѳ ветлас нажѳвѳтѳчыны: вѳјлѳ мѳјѳнлы,
нѳмужтѳмјѳслы чѳскыджык сојѳн да кѳмкот-пѳскѳм
лѳгѳѳѳ. (Ышловѳѳѳ). Ог тѳд кыѳѳ кутѳм овны... Ог тѳд...
Лѳзукѳс прѳјутѳ-нѳн сѳтѳмаѳг... (Кост).

Морозов. Љѳксан, тенѳ збыл чѳјѳтан Павелтѳ сѳм
гугѳлѳг?

Өлөксан. Ме сы-жылыг ог төд мыј ыстауны... Вој-
дөр меным Павел ез сещөмөн кажитчыв. Көкжамыс
во ме сижөс ег адзыв. Сы дыраөн морт вермис веж-
гыны.

Морозов. Шоча адзывлан Павел-код морттө. Тани,
тијан сиктын, некод сещөмыс абу. Сижө велөдчытөм
морт, да вежөрыс бур. Гөлөмыс сылөн небыд, ачыс
авја... Ез сижө гусав гөмсө, ме төда. Ез...

Өлөксан. Ез сижө?.. Мыјла-нө либө сижөс мыждисны?..
Мыјла Палалеј вескыда сы-вылө ысталома?.. (Виждлө
Морозов былө зев збылыг. Морозов нинөм оз шу). Те гералан
ме вылын?.. (Лөна). Герав-инө, герав... Мыј керан,
сизі-нын мијан вывті мөдөма-да.

Морозов Меным геравны тијанөс!.. Бөрдны колө
гералөм-пыфди!.. Мыј ескө те вөчин, Өлөксан, төдан-кө
вөлі мыжа мортсө, код-вөсна Павелыд мунис арестан-
скеј ротаө?.. Мыј вөчин мекөд, шуам, ме-кө гөм
гусалыгыс?

Өлөксан. Мыј вөчи?.. (Гөлөмөан). Вешті ескө Па-
вел дај став асланым семја-вылыг лок гусагыс нимсө,
дүгөді јөзөс мијан-вылө гөласөмыс: бөр бур ним лөгөді
аслыным... да мыј те сещөма јуаган?.. Төдан алы мыј
мыжа мортсө?... Көсјан удтыны сижөс?..

Морозов. (Сулалө јур өшөдөмөн, нөжјө). Ме гусали Зы-
ковылдыг гөмсө.

Өлөксан. (Өдјө сувтө). Те?! Те гусалін, Павелөс
мыждисны!.. Кыз-нө сизсө?..

Морозов. (Војза-мозыс). Ме некодлы-на ег ыстауны
та-жылыг.

Өлөксан. (дөзмөмөн). Те, буракө, бур мортөј, талун
унжык јуөмыд... Мун да узышт, палалан мед. Секі
он кут сөрны.

Морозов. (Гора). Сөрөм-кө-өд ставыс вөлі мы! Абу сөрөм, збылыс сің... Көдөн шуан? Өні көт бөчка віна жуа, ог көдңы... Нөкың ог вермы вунөдчыны тајө мыжыс. Уға і ола—Павелыд пыр гінвоңын, төд вылыс оз вошлы.

Өлөксан. Те-кө мыжа, мыјла ен вігтаг, мыјла Павелөс гујін?.. Ө-ө!.. Мыј текөд ме вөча?!.. Ныңув! Җоң гемја пузувтін, олөм воштін!.. Кың тенад лолыд лептө мјан вылө віңөдны?!: Полыс гаг!.. Мыжсө вөчны вөчін, вігтагныс ен лыгт. Өні вігтаган, ставыс ештөм бөрын, мортсө воштөм бөрын! Көч гөлөм!..

Морозов. (Збоја). Ме повңи?! Нынөмыс, нөкодыс ме ог пов. Ог пов судө сурөмыс, ог пов законгыс да сіјө слугајасыс, сөмын ог көсјы шедөдчыны налы, ог лөң налы нартитчыны ас вылын. Өніја судҗајасыс ме ачымөс вылөжык пукта. Нәјө оз сулавны веіг менам гыж дон.

Өлөксан. (Скөрыс). Павелөс нем кежлас журнас да кокнас гујін, том олөмсө жугөдін, сіјө тең нынөм?.. Вөскөң тең менам мамлөн те-вөсна шыглы да вігөмөн кујлөмыс?.. Еща тенө віны!.. Ущитөльөн јешцө вігтаган...

Морозов. (Лөңөдө). Лаңтыштлы, Өлөксан. Ме гөгөрвоа тенө. Те местаын-кө ачым вөлі,—віі мыжа мортсө. Енлы, вігтала ме теныд ставсө... Мукөд-кө ескө шуісны: омөл-пө тојліс. Ме ог сы вылө ыстыс. Ачым ог төд, өні-на ог вермы гөгөрвоны-ны, мыј мөкөд лолі сек. Адҗі Зыковөс. Со етатөні вөлі пукалө, уғө. Төда вөлі—сылөн ем гөм. Ог төд, міга, мыј мөкөд лолі сек: перјі җөпгыс гөмсө, пышјі... Тајө-өмөј җәтјі лөіг?.. Міга, Зыковлы өтнаслы інмас, сы вылын көсјі гералыштны. Сіјө-өд міга бөр регыдөн озырмас: гөл

жөзөс грабтыштас-дај. Тајө гөм вылас көсјі велөдчыны мунны... Ез-тај сіз ло, абу сіөма мем... Вөзјылі Зыковылгы-гөмсө өткымын мортлы... Һекод оз бост. полөны даг шедөм гөмгыд... Мыјла-нө ме бості?.. Мыјла бөр ег гет Зыковыслы? Гашкө та-выјөдсө ачым ег во, дај жөзсө ег вошты.

Өлөксан. Мыјла те Павелөс судиттөз ен вистаг?.. (Нора). Муса вокөј, тенгыд јуртө сіралісны јөз-вөсна; со коді гугагыгыс вөлөма. Сіјө ветлөдлө вөла вылын... савкјө өтарө-мөдарө тенад вірөн вірөсгөм гөмсө.

Морозов. Һекутчө савкјыныс!.. (Перјө эелгыс). Со... тані унжыкыс-на... Өлөксан, на бост ставсө. Ті та-вөсна вошінныд, ті і візөј, лөсөдөј бөр овмөстө... На бост!

Өлөксан. Мыј-пыдфі менө пуктан?! Аскоднад јөзсө лыдфган?.. Ылалін.

Морозов. Һекодлы оз ков, Һекод оз бост... Ме сөмын ышті тіјан вылө... Кіөс тіјанөн вірөгті... (Лөкыс когавлө гөмсө, шыблалө) На... на!.. Ог вермы сегга ас ордын візны тіјанөс, став кіөс сөтінныд, кырөдінныд гөлөмөс... Өлөксан, ме тіјан возын сөмын мыжа, ті менө і судитөј. Јөзлы ме лөк Һекущөмөс ег вөчлы. Најө асныс ме возын мыжажыкөс... Ен мыжалөј менө... Лыбө... віө. Ог вермы сегга тајі овны.

Өлөксан. (Һөжјө четчө, мөдөдчө мунны).

Морозов. (Кутө Өлөксанөс). Кытчө те?..

Өлөксан. Ен кутчіс ме дінө!

Морозов. Медбөрјаыс кывзы менгым. Сегга огөј-һін адчыглө текөд... һі Павелкөд. Вистав сылы ме-ан: ег адчыв ме олан гаж сіјө гурөмган, сылөн вуж-өрыс пыр менө вөтлөдліс... да сіјө менө гөгөрвоас... (Перјө эелгыс пісмө). Гет тајө кабаласө урафһыкы. Аслам

гаж оз пет сыкөд паныдагны. Ставныс најө помөѣ жуисны менгым вироc.

Өльөксан. Бара мыкө мијан вылө удтысан?..

Морозов. Тымас серавныд. Сің-һин абу кокһи меным. На бост. Колө-кө ачыл лыдды, колөкө җет. Сөмын мөдөдөј кытчө колө... Оз-ө бөр Павелтө лезны.

Өльөксан. (Бостө пісмө). Та-бөрты те чаттан ҳәви-җаөн колһны?.. мөвпалан вөла вылын овны, пышжавны правдаы? Пырыетөм-пыр муна урадһик дінө, ставсө вистала! Лок өтлаын мунам! Пышжав көт ен, өні сур-ан-жө-һин.

Морозов. Ме ог мун.

Өльөксан. Он-кө, јонжыка мыжман... (Шога). Мыјла те воҗжык ен вистав һекодлы сөм гугалөмтө! Ок-ма!.. Мыј вөчыштін те мијанөс!.. (Мунө).

III петкөдчөм.

Морозов.

Морозов. (Өтнас). Мыжалан колі менө. Мед, өні ме висталі ассым ыжыд мыжөс: личмуні сөлөм вылын. Һекод менө өнісан бур кывјөн оз катышт... весіг Павел ас авјалуннас. Сылы сін воҗас өні он лыет петкөдчыны... Сіңі меным і колө, таколскеј. Мыј коргі, сіјө і гурі. (Кост. Пукө). Ме-өмөј мыжа?.. Мөрт вјөмыс суфитөны, катар-га вылө ыстөны. Мыјла-нө ескө государство государ-ство вылө-кө мунө,—һинөм... Өти государство мөдлыг өти луннас виө јөзсө даc сурсјасөн, җо сурсјасөн!..

Нинѣм сыыг оз вѣчны, ошкѣны јешщѣ, ышнаѣоны,
лептыѣоны ас ужнаныс, јен-нога-пѣ, шуѣоны. Лѣѣд-
алѣоны быдсама пѣлѣс морт виан торјасѣ; ѡшласны
боканыс сабљајас, револьверјас; кіаныс нагајка бост-
асны, ветлѣдлѣоны, петкѣдчѣоны јѣзлы. Палачѣс-кѣ морт
јур кералан чернас лѣзан туј вылѣ, герамвыв леп-
тасны, пышјаवны, віѣѣмыг-моз, кутасны... Ок, јѣз!..
(Кост). Ачим ме буржык наыг?! Поѣѣ мем јѣзѣс від-
ны? Ме палачыс палач!.. Нем кежлѣ вірѣѣті ачимѣс;
бур јѣз воѣын лѣок гугагы нѣм аслым пукті... Јѣзѣс
ме омѣлта, најѣ-нѣ менѣ бурѣн кутасны каѣтывны?..
Бат-мамјас асланыс чѣлаѣыслы кутасны менѣ кыс-
кавны, повѣѣдлыны најѣс меѣн: „Он-ѣ-пѣ те, піѣ, кѣсјы
ущѣтел Морозовлыг кок тујсѣ талавны?..“ У-у-у!..
(Кост. Стсена вылын рѣмдыштѣ. Морозов дрѣжжітѣ, повѣѣ).
Ураѣнык кѣнкѣ лыѣѣѣс-нѣн менѣым гіжѣдтѣ. Тѣдѣоны-
нѣн быдѣн кодѣ гугалис Зыковлыг гѣмсѣ. Локтасны
кутны менѣ... Турмаѣ нуасны... (Ѧджѣ четѣѣ, терыба).
Ог... Ог!.. Ічѣѣтѣк, ѣѣі ѣшіна горнычаын ме абу олыг!
Менѣым колѣ паскыд, ыжыд ін!.. (Кулакѣн грѣѣйтѣ). Ог
шедѣдчѣ ме тіжанлы, суѣѣѣјајас! Менѣым Анутаѣс зік
нѣнѣм абуыг ѣујінныд-нѣн горшаныд, сіјѣ шан!..
(Перјѣ ѣептыг кѣв, лѣѣѣдѣ пекла. Полѣмысла піњасыс вѣча
трачка-кылѣоны). Ог, буракѣ, лыгт... пола... Колѣ... Ѧт-
код-ѣд... ог-кѣ жагѣдчѣ, ловја вылыг сујасны-жѣ гуѣ...
(Ѧшѣдѣ кѣв пу јылѣ). Мыј мекѣд лоі?... Повны куті.
(Вѣрдѣѣ). Мамѣј, мамѣј!.. Верман он те... жалѣтыштны
ассыд пітѣ?... Віѣѣдлы, мыј сіјѣ вѣчѣ... (Вѣл дыр сыр-
жалѣ. Сѣѣѣа лің јірыштѣ, ѣджѣ кѣјѣ жек пом вылѣ, јурсѣ ѣујѣ пеклаѣ,
лѣок сінјасѣн віѣѣдлѣ јѣз вылѣ, чужјѣ жек пом, кіргѣ. Жагалѣ).

VI петкөдчөм.

(Петө веокыдвыгсан Палалей. Вөн костас чер. Пукөб скамја вылө).

Палалей. (Отнас пукалө скамја вылын). Уп, муң!.. Опоң Оңө суцкавлөмсан јешцө-нын ебөсөј бырі. (Нымкода). Аслыс ескө мынті-жө-da!.. (Јонжыка рөмдө). Абу і воёма арестанскеј ротаөҥыс, вiнатөҥыд туј вылас кулөма... (Повөмөн). Мед бара оз-жө кажітчы, ме-өд зев пола кулөмјассыд... Мунны лоө јона пемдытөҥ. (Четчө. Адзө муыс когавлөм өм). Kodі татчө куцөм кабала когавлөма? (Богтө кыкөс-кымын). Gөм!.. (Јешшө өктө). Куцөмкө јөј морт гөмсө когавлөма... Adөј adөј, куцөм уна!.. Öктыны лоө... оз-ө поз јітлыны кыкө... (Öктө, оујалө җептас). Шудыд менам!.. Мед көт ҥекөд оз adҥы... Җептыр лоі. (Шујга вылө мөдөдчө, adзө җагөдчөм Морозовс: горөстө повөдмысла, уөө пізөсчан вылас, кiјас ҥуж-дөө воғө, сiнјас сувтөдө, вом паскөдө, бытөб кынмө места вылас).

Занавес ҥөжјөҥкөн летчө.

Bitöd vorcöm.

Бөчбө Öндрей ордын. Керкаыс воҗа-дöрыг идöртöмжык. Пыдын вескыдладорын крöват. Сені лок паскөм шебрас улын кујлө Таттана: чужөмвылас зев омөл, җик-һин быгалөма-носмөма, виж-һисө лөз рөма. Ворсөм мунө тöлын.

I петкөдчөм.

Таттана.

Тат. (Кујлө крöват вылын: пыдысан щөкыда кызө, сөкыда лодалө, горһитө наҗөһик, омөлык шыөн). дыр-ө бара ме кута тазсө овны?.. Воҗын җоһөн ег вермыв места-вылыс вөрҗөдчывны... Господөј-җенмөј, кущөм грек-һө менө тащөмасө талалис?.. Сет меным терпеньө помөҗ кыскыны ставсө... (Кызө). Öлөксан?.. Öлөксан?.. Абу, буракө, гортын... Коһөрөј мортөј, сојтөгыд војнаыд коһис... Инад он инаглы шогыдла да гажтөмыдла... Ок, ок, ок!.. (Кост. Кызө, морөссө зыралө). Морөсөј кущөма висө... Павел бара дырө оз во. Ас ловја сін-җасөн коли-на-жө адҗөдлыны... Гујис-тај тенө, җитаөс, җик прөстасы, локсө мијан-вылө песөмла Гөрба Палалеј. Җенмөј, сет гөлөм Павеллы турмаас строксө тыртны да бөр гортө җоһвиҗаөн локны... Кызі бара Öндрей сені олө-кыссө? Гажөј бырі сыыс... (Пырө Палалеј, жур-битө, һөҗјөһик мунө крöват дорө. Таттана каҗалө сјјөс, омөлика горөстө).

II петкөдчөм.

Таттана да Палалей.

Палалей. (Најана) Здорово теныд! Кушчөманын олан?.. Он-на бурд?.. Али кувны лөөдчан?.. Ен-на кув! Во вит-квайт тази куллышт да вольоти.

Тат. (Песгө, лөна) Лең медбөрја здукжассө көт кокниджыка олыштны... Ен дождав меным сиз-нын доймөм гөлөмөс... Абу-тај те морт вөлөмөд, Палалей...

Палалей. Ти некор менө морт-пыдыс энө пуктыл-өј... (Локык герөктө) Гөрба!.. Төдан он те: тајө гөрб-вөснаыс ти тащөм лөгыд олөмас void!..

Тат. (дөзмө, вёган шыөн). Нимкофас!.. Вермин ми-жанөс ставнымөс нинөмө воштыны... Мед. Сөмын мун ме диньс, дугды пыр өтарө, омоль-моз, нимкофасөмөн долны өти пөлөссө. Он-өмөј ады, бок вылө весиг ог вермы ачым бергөдчыны. (Палалей пукөб улөс вылө Таттана динө. Таттана кызө, сөсөа кевмысөмөн) Палалей, ем-кө тенад гөлөмөд, мун ме диньс...

Палалей. Ферт ог колтчы те динө, чакоткаа морт бердө. (Лок герамөн, шоча). Төдан он те ас мам гөлөм-над ныв-ывыс, кывлин ен-на? Сижө тенад некытчө тујтөм, вошөм ныв! Вој-вој урафниккөд олө! Оз-нын лыгт јөз гин воэө петкөдчывны, бокыти наыс пышјалө. Быд морт гөлалө сы вылө, быдсама лок нимјаснас шуалө... Тенө щөщ кыскалоны!.. Ка-ка-ка!.. Чельа-најт корөгөн лыјлоны!.. Урафникыс полөны, ескө тенад нылыд важөн мөдар југыдын.

Тат. (Јона повчөмөн). Мыј?.. мыј те висталан?.. Урафниккөд?.. менам Катук?.. (Морөсас кутчюб, песгө). Чө-өв... Абу-жө-кө... збыл-а... (Сөкыда лолалө).

Палалей. (Чун вывлан лептö, вел гора). Со мыж-вöсна мед јонасö сölöмöј нимкöфасö!.. Ме ег туј нылыдлы мужик вылö. Кöсјинныд сјöс баруңöө пöртны. Со-тај воис, ка-ка-ка!.. Вылытјжык-на баруңöгыс лебалö!.. (Таттана ојзö. Палалей јона вјзöдö сы вылö). Мыј татчö нинöм он шу?.. Алы кывјыд горшад тасасис?.. Нимкöф?! (Кост. Четчö). Öнi позö мунны, асгым уж вöчi. (Нöбжiдникöн мöдöдчö, öзöсын паныдасö Катакöд).

III петкöдчöм.

Најö-жö да Ката.

Ката. (Важ-сертi бура омöлтчöма, пырö ужалан ласкöма. Скöра шуö Палалейлы:). Бара-нын тани шöјтан?.. Кущöм мог суис мијанöз?.. Пез гаг!.. Гөрба омöл!.. Гурјас сöмын плешад тенид оз тырмыны...

Палалей. (Öзöс дорын; локысла öинјасыс југнитлö, пин-пыр шуö кабыр лептöмөн:). Повнитлы те тајö!.. Слöјма-на мынтыны!

Ката. (Нерöмөн-моз). Мыј ескö керан?.. Енлы, тенид аслыд гурö Павел-вылö прöста удтысöмыс. Кинад i кокнад зумгасны пемыд инö.

Палалей. (Важ-моз пин-пыр). Шла-ву-щеј!.. (Јешщö недыр локa вјзöдö Ката-вылö, сөгга петö).

IV петкöдчöм.

Таттана да Ката.

Ката. (Пöртчысö, мунö Таттана динö; скöрыс-моз). Мыј-нö сещöма зычкан?.. Јешщö-нын сöкыд лöи?..

Тат. Гөкыд...

Наҗа. (Кокчун-җылас мунө мөд вежөсө, аслас горнчаө. Кост).

Тат. (Оз-нын зыккы. Омөлика). Јуыштны... вајөј... Горшөј когмө... Сотчө пышкөсөј... Лызукыд весиг дінын абу... Ставныс разалісны... (Кост. Стсена вылын рөмдө). Кодкө јуыштны... ватор... мытчыштөј... горшөј сотчө... Њекод-нө абу?.. Ољөксан!.. Катө!.. јуктөдыштөј... Њекод, тыдалө, абу... оз кывны... сҗтаөј Павелөј... дыр-ө бара он лок те? (Каҗа петө, вөтчөма бур јубкаөн, јуктөдө мамсө).

Наҗа. (Аслыс). Пемдө-нын... Колө өдјөжык мунны... (Біагө омөлік җузганө. Ічөтік җеркалә воҗын-мавтө чужөмсө пудраөн да краскаөн).

Тат. Катук... гортын?..

Наҗа. (Мавтчиг-моз) Гортын.

Тат. Мыј керан?..

Наҗа. Њинөм ог.

Тат. Лок лептышт јурлөсөс... улын зев. (Каҗа лөсөдө јурлөс). Талун җекутчө-нын он мун?

Наҗа. Мыј ме гортас кера?.. (Сін кымөсјас сөдөдө).

Тат. Каҗа?..

Наҗа. (дөзмөмөн). Мыј?..

Тат. Волы татчөжык... (Каҗа матыгтчө мам бердө). Кытчө те мунан?..

Наҗа. Сіңи-на. Палөдчыштныс-да шојтчыштныс-өд колө-жө.

Тат. Ен мун... олышт мекөд... Меным өтнамлы зев гажтөм... Біаг...

Наҗа. Біагөма-нын.

Тат. Пуксы ме дінө... Гажтөм меным...

Ката. (Меліа). Ог ешты, мамө. Колө ветлыны... Ме
регыд локта.

Тат. Kod dінө мунан?.. (Кост). Урадник дінө?..

Ката. (Повзө). Мыј?.. Кытчө?.. (Јанзім сорөн). Мун,
ен сөр нінөм абусө, лант.

Тат. Меным вісталисны...

Ката. Kodi?.. Ылөдлөны тенө...

Тат. Катұш, ен ов сізі... (Ката жугыл-пырыс мөвпа-
лө) оз поң... (Кост). Кылан, Катук... оз поң... Сыыс
ыжыд грекыс некущөм грек абу... Ката?..

Ката. (Пузө). Мыј-көч урадник дінас ветла, kodi
сыыс вермас менө өлөдны. Те?.. Он і лыт. Ен-кө
куж војдөр візны, өні сор-һін!.. дыр ө ме кута овны
тазі, шыг-һіөө пөтнас да паскөмтөг?.. Кыз мөд-ногыс
верма вердны-пастөдны зонь семја, кутны овмөс?
Мыјөн тенө кута вердны?.. Те чајтан, тенө Өлөксан-
ыд вердө?.. Ок, еща сіјө сојтөгыд вердас... Лөка олөм-
ыс менө нінөм мыжавны. Ен менө, олөмсө мјанлыс
мыжды! (Пастагө).

Тат. (Көсјө ескө гора өлөмсань шуны, да оз вермы).

Ката... кывзы... буржык шыг кувны сещөм һајт тујад
сетчөм дорыс... (Лөһажык) Катук!..

Ката. Кусөда бісө ог?..

Тат. (Сафтөм, сөрө). Павел... Батыд kod... лок...
мун... вайөд... Вөвтө јуктав... Пыр-тај-нө те жугыл...
(Ката петө).

V петкөдчөм.

Таттана (өтнас).

Тат. (Гін востө). Көні ме?.. У, кушчөм гажтөм!..
(Повзө). Ө-ө!.. Kodi те?.. (Щөкыда лолалө). Палалеј, те?..

Ен лок, ен матыстчы... Павелӧс те воштін... (Кост. Кылӧ звӧнітӧм вічкоын. Таттана важ-моз) Ен лок!.. Морӧсӧј вігӧ менам... (Лӧна) Морӧсӧј вігӧ... Горш вылӧ пукгіс мыјкӧ... (Кызӧ, щӧкыда лолалӧ, јона ојзӧ). О-о-о!.. Орі... Морӧсӧд орі... О-о!.. (Саџтӧг). Ӧлӧксан!.. Ӧ...лӧк... (Горшӧдыс кіргӧ, вочасӧн лӧналӧ. Кулӧ. Звӧн ъедыр-мыгы дугдӧ. Вель ыжыд кост. Пырӧ Ӧлӧксан).

VI петкӧдчӧм.

Таттана да Ӧлӧксан.

Ӧлӧксан. (Пӧртчыг-моз, меліа). Мамӧ, правленьӧ-ад ветлі... Мамӧ?... Унмовӧма тыдалӧ. (Паскӧм тувӧ дшӧдӧ, муӧ нӧжјӧнік Таттана дінӧ... Повзӧ, кісӧ відлӧ. Пізӧс-чаӧн сувтӧ, ледчӧ крӧват дорӧ да бӧрдӧ). Мамӧ, муса мам-ӧј!.. (Кост). Со мыј вӧчыштис лок олӧмыд: олӧг костыд вііс!.. Пыр відчыгін Павелӧс да батӧс... ен вермы адзӧдлыны најӧс... ен тӧдлы батлыг кулӧмсӧ... (Вельдыр мам дорын сулалӧ пізӧсчаӧн, сесга локтӧ пызан дорӧ, пукгӧ). Мыј тајӧ мӧјанкӧд ставнымкӧд лоі?... Вӧлім квајтӧн,—ставным вергтӧ јӧз, да ынӧмӧ воім: кодӧ кулі, кодӧ ловја да кулӧм мортгыс омӧль... Біјјас пуктытӧмӧн колыны. Мујас кӧзтӧмӧг. Медбӧрја мӧснымӧс нуісны војдӧрлун вот мынтытӧмыс... (Мӧвпалӧ вельдыр, сесга гора). Кодӧ мыжа таыг ставгыс?... Кодӧ мыжа?... (Кост). Вӧлі чој... Муса, авја, быд шог-вылӧ чукӧстчыс, ъебыд сӧлӧма Ката, ӧні?... Мыј-выјӧ воіс? (Бӧрдӧг-моз). Про-гы-тут-ка!!! Быд морт быд омӧль кывјаснас кастӧтӧ, најталӧ сы-вӧсна став семјанымӧс: „Опоњ Ӧнӧ-лӧн-пӧ челагыс кушӧм бурӧз воісны!..“ Герам тујӧ

быдёнлы лоім... (Кост. Четчө гөлөмган). Оз поѣ еновт-чыны!.. Быдгама пөлөс герамсө менам лептөма, олөм-ыг быд-ногса кезовтөмсө төдлывлөма, тајө тајі оз поѣ коьны!.. дугөда Катаөс сіјө ужгыс! Откымыныг ескө сорнїтлі-нын-да, кызкө өні оз кывзы менгым. Мед, ме щөкта, мырдөн щөкта еновтны ураднїкөс! Отнам-өн өні ме колї ас рөдлыг бур нїмсө доржыны... Павелөс нїнөм абугыс мыждылөмсө ме јөзлы, ас грезд-салы востї. Колөкө регыд локтас... Чојөс ог лез ув-лаң, њајт олөмлаң летчыны! Бөр лепта ме сіјөс кок жылас, мунам сегга өтвылыг олөмкөд венлазны! (Кост. Шога). Венлазны олөмкөд!.. (Ышловѣ). Еща-нын... (Пукө лөна). Мыј меыг өні?.. Њекущөм уж-вылө ог туј... Господө, бост-жө вунды кі, каьекаө мортөс пөрт... (Кост). Кущөм лөгыда Чїтаын овмөдчылі: востї сапожнөј мастерскеј,—гыла да ола, көсјї гөтрасны... Бостїсны менө, нуїсны көзыдөс вердны, пула снарад улө тувкісны... Сегга мед бөрын сојөс вундїсны, сој-пыдфї сетїсны меным со, Георгіевскеј крест. „На-пө теныд, новлы да ошјыг јөзлы!..“ (Лөкыг њещыштө морөс-ыг крестсө, шыбытө). Мыј меным тегү?.. Меным кі... кі колө!.. Вајө бөр менгым кісө!.. Кыз ме кїтөгыс понда овны?.. Вајө кїөс! (Кост). Њекод оз кыв кевмыгөмөс, весїг њекод оз жалытышт... Вөлөм-кө јөзыдлы вескод сој њещыштөмыд, оз кыв налы мејам шогөј. (Вельж-ыд кост. Ылөксан пукалө жугыла, мөвпалө мыкө).

Сажын заводїтөны гывны, гудөкагны. Кущөмкө пөрыг морт дугөдө најөс: „дугдөј, омөлыас, грекөвөјтчанныд! Бур јөзлы геношна гылө“).

Ылөксан. Крест морөсө өшөдны да корны мун-ны, њаң кусөкла кі њужөдны... (Кост. Вічкоын ватага-алөны). Вічкоын гылөны... Лөгыд јенлы ескыг јөзлы.

Гөкыд-кө лоо налы сөлөм выланыс, мунасны вичкөө долыдлун корны јенлыс. Кевмыгöны, вичыгöны јенган буртор... (Гора). Јенмөј, ем-кө-нө те, мыјла јөзыслы леҗан мөда-мөдныслыс вір кистны, мыјла леҗан омөл јөзөс јонжыкјасөн өтдортны, нартитны?!. Мыјла мырф-дын менсым сојөс?. „Терпитны-пө колө став лок олөм-сө. Сіјө-пө јенган-жө.“ Еща-өмөј-на терпитөма? .. Бур јөз, код-вөсна ме сојтөм колі?.. Кодлы ме сојнас бурсө вөчі? (Кост. Гора). Мед көт-нын ескө гортын олөмыс самажык вөлі... Коккыджык вөлі. (Јур лөзө пызан вылө) Коди мыжа тавыс, коди?.. Мыј онө висталө некод.

(Сајын **ураднык** „Те-кө пыран, ме щөщ“).

Ката. Ен лок, міса. (Өзөс востө, вашкөдө) Олөксан гортын, ен лок, бергөдчы. (Пырöны).

VII петкөдчөм.

Олөксан, Ката, ураднык.

Ураднык. (Код, пырө Ката бөргө, муніг-мозыс шуалө). Мыј мем, ем-көт абу... Олөксан гортын!.. Ыжыд-тај... (Пукоө лабічө). Быдөн ас местаас Олөксан... Пөллынө, Олөксан... Адзөма кодөн повтөдлыны менө...

Ката. (Пырөмөн-щөщ поліг-тырјі вичөдлө Олөксан-вылө, терыб_а мунө аслас горнычаө).

Олөксан. (Букишөн, локык вичөдлө ураднык-вылө).

Ураднык. (Пукалө лабічын, јур лептө). Ката, лок-но... Кытчө-нө мунін? (Јона меліа). Ката, волы, пізөс вылө пуксыв. Кутчісыштлам лок. Алі мөыс јандысан?.. Ен

јандыо, ме-оd тенö радејта, Ката. Атtö, он лок... (Лока). Алы кыномыд пöтис?.. Винаыд сурі? Енлы, шыг-јалан-на!.. Паокöмыд тырмымöн лоі?.. Ок те... Шуа еокö мыјкö-да, оеношна ылö... (Öлöксан сјö кывјас шуігөн зев локыг виçöдлö урафнык ылö; дöзмöмысла щöкыда полалö, пін јірыштöма). Павелтö ог мезды, еновтча... Ме быдтор верма вöчны! Бара кабала ыста мед оз лeçны сјöс.

Ката. (Урафнык бөрја шуалігөн тыдовтçö горныча öçöсöд, виçöдлö урафнык-ылö дöзмöмөн да зывöкөн). Мыј-нö теныд јешщö колö?.. Шан!..

Урафнык. Усан-на ме ылö. Те чајтан...

Ката. Лант-но, лант. Локта... (Ачыс сулалö, виçöдö Öлöксан-ылö полиг-тырјі).

Урафнык. (Локуе). Он лок-да...

Ката. (Нöжжö мöдöдçö урафныклан, виçöдлö Öлöксан-ылö).

Öлöксан. (Черöбтö, четнö, пановтö Катаöс. Кыскö çепгы револьвер, лыжö Каталы, Ката уöö).

Урафнык. (Повçö, уөкöдçö петны; конјасö сабляас, уöö, кымынöн кысö öçöсöç. Петö).

VIII петкöдçöм.

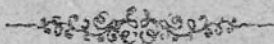
Öлöксан, Ката, сөгга Павел.

Öлöксан. (Сулалö пін јірыштöмөн, виçöдö Ката ылö).

Ката. (Ружтö). Öлöксан... меным аслым... ез ка-жітчыв оласногöј. Мöд-ногөн һекыз ег куж... ег вермы... Сöмын ташöм оланногөн вермі буржыкасö вердны тіјанöс. Вывса дөрöмтö теныд тајö ужöн-жö лöсöдлі... Ен мыжав менö... Рöд-вужöс ачымөн јанöді... (Кулö).

Ольксан. А?.. (Ускөдчө Ката дінө, тракјө, повзөмөн-нigө бөрдөм шыөн). Ката?.. Ката?.. (Кост). Мыј ме вöчi?! (Четчө, щөкыда долалө, шатлаліг-тырјi мунө пызан дорө, летчө пызан вылө, гөгөрвотөм гінјасөн вельдыр віçдöдö öтi местаö; дрөг-мунө, сөггө чужөмсө ңиртыштө кінас, терыба). Öнi... колö... Поçö öнi... (Віçөдлө мамыс-вылө, чојмс-вылө, лыјө аслыс морөсас. Уөб. Кулө. Шыңитөв... Њөжјөнiк öçөс вөггө. Њөжјө, улө віçөдөмөн пырө Павел, шапка пөртчө. Сылөн вылас арестанскөј пакөм, мышкас iчөтiк ноп; бура јона омөлтчөма ачыс. Пырө, јур лептiг-моз адçö жөжыг шөјјас, повзө, бөрө шутов-шатов мунлө, кiөыс шапкаыс уөб. Павел быттө кынмылө места вылас, сөггө јурас кутçiгө, зев пыдыгөн дрөжјитан гөлөсөн шуө). Ма-мөј!!! Во-көј!..

Занавес ңөжјөнiк летчө.

KOTIMAISTEN KIELTEN TUTKIMUSKESKUS

119 004 8796